Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SWOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 13 ЦЬВІТНЯ 1911. ЧИСЛО 15

VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, APRIL 13, 1911. No. 15.

Непрошеним опікунам від „Шершеня" в альбом.

Хиба не завсїгди, або принайменче не у всїх народів, сходить ся з правдою правило, що вказівки годинника мусять в бігом часу за ним посувати ся, або, що колеса поступу доконче мусять точити сч в перед. Можливе, що воно так є у кого иньшого, що се правило є обовязкове у всїх других націй, — бо у нас нї; воно про нас, чи то скорше ми про нього, якось не дуже хочемо знати. Ми навіть на перекір цілому сьвітови силкуємо ся доказати, що вказівки годинника можуть показувати також час, посуваючи ся назад-гузь, а поступом можна назвати також хід рака. Та нехай-би — вольному воля, ще й до того на американській земли. Нехай собі всякий розуміє поступ по свойому, і по свойому його коментує; щоб лиш тільки то коментоване понятя поступу не надто уже воняло — рутенським свиньством...

Але до річи.

Якось перед пів роком поміж нами народив ся наш коханий, питомий, руський поступ. Сейчас — як і пристало на руський поступ — надув ся і гаркнув. Гаркнув здорово на всїх і на вся, бож прецінь на се він і руський поступ, а такий якже-ж може бути мислимий без вишкірюваня зубів і гарканя на всїх і на вся.

Та отсе булоб для нас байдуже, колиб не обставина, що се гарканє починає спорадично звертати ся в нашу сторону. А що вже у нас з давен давна така „поведенція", що як до кого пють, то він мусить відповісти „на здоровлє", тому і нам вже хотьби сама чемність приказує, на роблені закиди, чи то пак гарканя, зі сторони „поступового Шершеня" дещо відповісти.

І колиб вірити словам „Шершеня", то на нашій души зібрала ся вже така копиця прегрішений, що і шибениції для нас мало.

Тому то розберім усї ті закиди „по пунктам" і придивім ся кождому з осібна. В числї 14-ім, у статї „Єще одно слово о тім — що, не так склалось, як гадалось" закидає ся, що „головачі і босове від Г. К. Р. С." по перше: „поломили ухвали конвенційні", по друге: „самі собі пейди попідвисшали", по третє: „самі на свою руку редакторів приймають і викидають", по четверте: „самовільно, за народний гріш гавзи купують", по пяте: „і т. д., і т. д."...

Перше: „поломили ухвали конвенційні". Панове головачі від „Нового Союза", будь ласка, скажіть: які ухвали?.. Конвенційний протокол писав і подав до публичного відома, друкуючи його зі своїм підписом у „Свободі", таки ваш приклонник, теперішний ваш урядник. Здаєть ся, се найменче буде коштувати вас труду, поспитати його, чи протокол друкований хоч йотою ріжнить ся від писаного ним самим, а з якого копію він заховав у себе. Провіривши в сей спосіб автентичність і достовірність друкованого протоколу, возьміть його у руки і переходіть ухвалу за ухвалою; перейшовши їх, скаж[illegible] котре з них є зломана?... Ухв[illegible] [illegible] всї позиплатувані [illegible] приступив в члени Славянського Еміґр. Товариства, зміну назви нашої орґанїзації хотів перевести...

Але ось тут і весь камінь преткновенія, який не дає спати панам від нового Союза. Се правда, що конвенція ухвалила змінити назву „Р. Н. Союз" на „Гр. катол. Руський Союз", і се також правда, що ся зміна не переведена. Але панове, на милість Бога, се-ж хиба вже не поломанє ухвали конвенції. Можливо, що найшов ся дехто такий, кому більше може ще як вам на тім залежало, і то з цїлком иньших мотивів, як ваші, аби ся ухвала була точно і як найскорше переведена; а однак і він мусів погодити ся з обставиною, що обовязуюче тут державне право є трохи сильнійше навіть від ухвал конвенції. Сеж хиба досить ясно розтолкував лоєр у письмі поданім в числї 45-ім „Свободи", з 10-го падолиста 1910-го року. І коли наші висші, духовні круги погодили ся з фактом і признали, що конвенція, в якій прецінь беруть участь не лоєри, але самі робітники, може щось такого ухвалити, що покаже ся опісля з правничої точки немислимим до переведеня в житє, і не роблять уже з сего ніякої квестії, то ви, самі поступовці, вольнодумцї і прочая і прочая, нараз приняли на себе ролю найревнійших оборонців — horribile dictu — греко католицизму. Тільки один — вибачте,— „манкамент" виказує ваша греко-кат. ревність: її мотив є аж надто брудний. Ви, опираючи ся виключно тільки на тій ухвалї, основували нову орґанізацію, і то навіть проти волї оглядніших ваших одиниць. Неможливість переведеня сеї ухвали у нас, відобрала вам розумну рацію ествованя і головне орудіє аґітації. І тому то, щоб ратувати діло, почате кількома крикунами, volens-nolens, мусїлисьте вчепити ся кирині і брехні. Але панове, всяка кириня, отже навіть і руська — все таки повинна мати якісь свої границї.

Лишає ся непереведена ще тільки одна ухвала конвенції, іменно, що „Свобода" має бути побільшена на 12 сторін. Ваша рація, але і ся ухвала в найкоротшім часї буде переведена. Чомуж не переведено її сейчас, „в 24 годин по ухвалї конвенції"? Тому, бо побільшенє такої великої часописи, як є „Свобода", є трохи більше скомплїкованою справою, трохи труднійше, як непричком кажучи, перероблене батькових штанів на сина. Властне в тій справі рішають тепер відділи, належачі до Р. Н. Союза на підставі розісланих до них циркулярів. Але і в тій справі се не є „поломанє ухвал" з нашої сторони. Противно, ми мали на оці виключно тільки добро каси Р. Н. Союза, не хотячи наражувати її на видатки і кошти. Маєте поміж собою досить фахових людий, досить таких, що розуміють ся на друкарстві, нехай вони самі оцінять, чи є можливо видавати часопись такого формату, як „Свобода" на 12 сторін за 10 цнт. в місяць. Таж і за „Шершень" платять члени по 10 цнт. — а який його обєм і формат, а який „Свободи"? І тому то ми здержали ся з виповненєм сеї ухвали і віддали її до повновного голосованя відділам. Чи ви, бувши на нашім місци, моглиб поступити інакше, наколи-б вам добро орґанізації лежало на серци?

Отже і в тім случаю не може бути мови про „поломанє конвенційних ухвал". Так вкажіть тепер ласкаво фактами, де і в чім сї ухвали поломано, бо бачте, кричати на підставі чогось уросного, неіснуючого, се знають тільки людці, яких звичайно замикають в домах божевільних, та яким аплікують від часу до часу драстичну медицину: кафтан безпеченьства, а в вашім случаю намордник!...

Се раз. Друге: „вони самі собі пейди попідвисшали". І опять відсилаємо добр. крикунів від „Шершеня" до протоколу конвенційних ухвал: винайдіть ласкаво ч. 48 „Свободи", 4-а сторона, 3-а шпальта, стрічка 40, 41, 42 і 43 з гори; найшовши се, попросіть когось з найсердечнійших ваших другів, аби вам протягом пів години лив зимну воду на голову. Доперва по сїй операції прочитайте повисші стрічки з „Свободи" і дотичний закид з „Шершеня", а вже по сїм скоро гляньте в зеркало. Ручимо, що ваші власні міни не будуть того рода, аби їх мож назвати мудрими.

Скажете може, що там є установлена платня секретарям по 100 дол. в місяць. Ваша правда. Але сї секретарі попри діловодство в „Р. Н. Союзї", ведуть ще і діловодство в „Молодечім Р. Союзї" і за сю роботу, після ухвали конвенції в Філядельфії одержують окремо по 5 долярів місячно. Сеї ухвали на конвенції в Клївлянді не знесено, отже тим самим вона є в повній силї до тепер, і на сїй підставі загальна платня секретарів виносить по 105 дол. на місяць.

Се два. Третє: „вони самі, на свою руку редакторів приймають і викидають". Цїлком певно, бо до сего дала нам конвенція повну власть. Прошу ласкаво піти до оптика, купити собі добрі окуляри і прочитати дотичний уступ з конвенційного протоколу, поміщений в числї 48, 4-та сторона, 1-ша шпальта, 27-ий і 28-ий рядок з долини. Рація була-б кричати, коли-б ми робили противно; але кричати за се, що ми виповнюємо наложений на нас обовязок; се вже пахне аж надто, скажім так делїкатно: киринею.

Се три. Четверте: „Вони самовільно за народний гріш гавзи купують". Ваша правда, бо не тільки, що „купують", але навіть вже купили. З приязни до вас можемо зробити ще більше і навіть зрадити вам тайну, де його купили: в Джерзи Сіти, при Ґренд вулиці, число 83. Зовсїм рішучо, що там. Що в тім випадку ми забули піти до вас о пораду, то тим разом ще вибачте; але, бачте, ми зробили се тому, бо гадали, що конвенція вибрала нас, а не вас урядниками Русько-Народного Союза. Правда, що так? Єсли отже вибачите нам і се признаєте, то, будь ласка, скажіть, що є обовязком уряду, чи там управи якоїнебудь орґанїзації? Попри сповнюванє кардинальних обовязків, чи не дбайливість також про матеріяльне і духове добро орґанїзації? Коли ми дійдемо вже так далеко, що і се нам признаєьте, — а признати чейже, як мудрі люди, а не киринники, мусите, — то ми осьмілимо ся попросити вас, взяти оливець в руки, і числити разом з нами.

Отже так: до сих пор Р. Н. Союз платив за рент „Свободи" і льокалю Головного офісу з дочисленєм найпотрібнійших поправок, які мусїв робити своїм коштом, пересїчно по 150 долярів в місяць, або 1800 долярів річно. Сї гроші платили члени в чужий карман, і вони для орґанїзації були раз на завсїгди пропащі. Куплений дім коштує 13.500 долярів; за 7 літ, сими дотепер зовсїм пропадаючими грішми, він буде в повні виплачений; а позаяк по купленю дому платить Р. Н. Союз рент сам собі, гроші за рент лишають ся в його власній касї, отже і дохід Р. Н. Союза збільшить ся о повних 1.800 дол. річно за 7 літ, то є до сего часу, аж буде в повні покрита виложена на дім сума. Але і протягом сих перших 7 літ Р. Н. Союз з купленого дому має гарний дохід; іменно процент, який ховає від льокатора кождий властитель камяниці в свій карман, приходити ме в касу Р. Н. Союза. А він легко приносити-ме около 7 до 8 процент від суми купна дому, отже такий процент, який не дає ніякий банк в сьвітї.

Просимо тепер сказати нам, чи ми, купуючи дім на власність Р. Н. Союза, не здїлали як найлїпше для фінансового добра орґанїзації?

Ваш закид, „що сама реперація того гавзу має коштувати не богато, лиш $6000", є цїлковито схоплений з воздуха, і коли ви свому інформаторови за сю відомість заплатили якийсь гонорар, то велїть йому сейчас звернути гроші. Що деякі зміни треба було поробити, се зовсїм природна річ. Але їх мусїлоб ся робити так само і рівнож своїм коштом в кождім домі, винанятім під друкарню. Їх робив свого часу д. Ардан своїм коштом, коли переніс „Свободу" зі Скрентон до Ню Йорку, їх мусїли і ми зробити, коли опісля переносили її з Ню Йорку до Джерзи Сіті. Такі „реперації" буде мусїв завсїгди робити кождий, хто буде переносив друкарню до помешканя, яке не було вже спеціяльно збудоване на друкарню. Зрештою, в тій самій справі, кому сего ще мало, нехай прочитає число „Свободи" з 16-го лютого с. р.

Що дім куплено в Джерзи Сіті, а не десь в якійсь дірі, де „сонце не сьвітить і желїзниця не ходить", се не тому, що „Порт-Артур" мав „туйтуй валитись", але тому, що Джерзи Сіті, се неначе складова частина метрополїї Злучених Держав, Ню Йорку. Тут бє живчик фінансового і духового житя усеї Америки, тут роблять перший крок на амер. землю наші еміґранти, тут часопись може найдешевше і найлїпше сповняти свою задачу для добра усеї нашої суспільности. Тут нема найменчої обави, щоб вартість землї спала в долину; противно, вона з кождим тижнем все підносить ся. Що дім куплено не в самім Ню Йорку, але в Джерзи Сіті, то се тому, бо в Ню Йорку ціни за землю незвичайно високі; з другого боку, як вже сказано, Джерзи Сіті попри дешевші ціни на землю має всї ті самі прикмети, що і Ню Йорк, який лежить в віддаленю цїлих 3 мінуті їзди тунельом.

Отсе і цїла тайна, чому куплено дім і для чого його куплено не деинде, але в Джерзи Сіті. Зрештою, ми заявляємо отсим публично, що наколи будуча конвенція не одобрить купна дому, ми готові звернути усю цїну купна з замкненими очима; ми певні того, що на сїм домі не стратимо, противно, заробимо гарний гріш.

Найхарактеристичнїйшим з усїх закидів у „Шершеню", є „і т. д. і т. д." Тут вже, бачите, навіть і брехунам бракло теми, і вони закінчили діло клясичним „і т. д. і т. д.", неначе недоказуючи чогось страшного, немов приготовляючи загал н[illegible] щось нове, небувале, а що вони [illegible] самі гаразд не знають, чого ще вони самі не вспіли видумати.

Та цур їм. Нехай думають. Ми кінчимо, звертаючи увагу загалу на се, якими то нікчемними дорогами та способами воюють киринники проти нашої орґанїзації. А навязуючи до слів, якими почалисьмо, констатуємо факт, що мимо того, що сї панове крикливо присвоюють собі монополь поступовости, нічого нового до тепер не доказали: кириня, се прецінь не поступ, а противно, назадництво, гідне кацапства, а не людей, що мають претенсії до чогось лїпшого.

Урядники Русько Народного Союза.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦЇ.

Розмет за місяць марець 1911.

Розхід за місяць Марець с. р. есть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

В.	47.	Лаврінок Федь	$1000.00
„	45.	Суходольський Кап.	1000.00
„	7.	Тима Юрий	1000.00
„	1.	Кавалко Ігнатий	1000.00
„	2.	Микитяк Василь	1000.00
„	209.	Ґінда Анна ж. Теодора	400.00
„	92.	Ямрожий Гел. ж. Сильв.	400.00
„	174.	Галишак Катер. ж. Ів.	400.00
„	43.	Мишковський М. ж. Ів.	400.00
„	70.	Пацала Мар. ж. Теодоз.	400.00
„	174.	Турлянич Михайло	1000.00
„	67.	Данилець Григорий	100.00
„	2.	Маціовський Теодор	100.00
„	99.	Предзїмірський Петро	100.00
„	165.	Скрабут Антін	100.00
„	189.	Греґович Антін	100.00
„	82.	Гапик Михайло	100.00
		Разом	$8,600.00
		Платня Гол. уряд. за марець	270.00
		Адміністр. Союза за марець	133.19
		Весь розхід виносить	$9,003.19

Розмет платить 11.686 членів на цїле посмертне (кождий по 72. цнт.) і 1657 членів на пів посмертного. (кождий по 36 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Еміґраційний Фонд по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 90 центів, а на половину посмертного 54 центів.

Дм. Капітула, гол. предсід.

А. Шаршонь, гол. касієр.

С. Ядловський, гол. секр.

ІЛЯРІОН ГРАБОВИЧ.

МАРТА БОРЕЦЬКА.

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАНЄ.

(Дальше).

Нарід дізнав ся о тім вінчаню і густими лавами залягав около дому Борецької, ожидаючи появленя Ксені. Побачивши її, голосними окликами оказував свою радість і провожав княгиню, котра йшла здумлена і нерестрашена такою наглою переміною своєї долі... Бідна! мов та молода голубка, що вихована під крилом матери, видить нараз своє тихе гніздочко розбурене вихром і сама десь в якусь незнану просторонь несеть ся, надармо хотіла би вона слабою силою ніжних крил оперти ся сильним филям бурі... Вже Ксеня стоїть перед жертівником коло молодця; вже відбуваєть ся торжественний обряд; — вона вже женою... Але єще не глянула на того, хто має бути від нині властителем її долі... О слава сьвящених прав матери і невинної покірности славянських дівиць!... Сам новгородський архиєпископ, Теофіль, благословив молоду пару. Ксеня ридала в обіймах матери, котра з горячою любовою горнула до серця свою дочку і Мирослава, свого сина. Всі урядники складали в честию свої щирі привіти. Йосиф Ділинський, в імени горожан, запросив нового вожда в дім Ярослава. „Ти не маєш родителів" — говорив він: вітчина уважає тебе за свого. Нехай жиє головний хоронитель новгородських прав там, де добродійний князь утвердив ті права своєю печатю, і до Новгород бажає угостити нині нововінчаних!"...

„Ні" — відказала Марта; „єще меч Івана не переломив ся о щит Мирослава, єще не обагрив ся його кровю за Новгород!"... А звертаючи ся до Ділинського промовила тихо: „О вірний друже Борецьких! нехай я хоть в сей день, в послідний раз, буду сама посеред своєї родини!"

І вийшла Марта з церкви із своїми дітьми. Урядники не важили ся йти за нею, тільки нарід розступав ся перед молодою парою; знамениті женщини засипали дорогу самими цьвітами до самого дому посадниці. Мирослав провадив красиву, утомлену Ксеню, а нарід дивив ся на ню і подивляв, бо ніколи не бачив іще такого чудесного образу. На переді поступала Марта, за нею йшло її двох синів. Чужосторонні музиканти йшли у віддали і грали веселі пісні. І всім стало любо в ту годину; горожани забули на ту небезпеку і війну: радість сяла на лици кождого; кождий отець, поглядаючи на красивого молодця, гордив ся ним мов би своїм власним сином; кожда мати, видячи молоденьку жену, хвалила ся нею як своєю милою дочкою. Марта тішила ся тою щиростю народу; хмара недавної задумчивости щезла з її очий; вона дивила ся на всіх з усьміхом сердечної вдяки.

Від часу смерти Ізаака Борецького в його домі стало глухо й сумно, мов би там замешкало горе і жаль. Тепер той дім знов украшає ся дорогоцінними килимами і богатими німецькими тканинами; всюди від сьвітла палають срібні судини, а вірні слуги Борецьких з сердечною радістю витають молоду пару. Входять до богатих комнат, а Марта сідає за стіл із своїми дітьми. З матерною любовю глядить вона на діти, цілує Ксеню, і всю свою душу виливає в сердечній розмові. Ніколи ще рідна доня не видала ся матери такою милою як нині; вся любов, все привязане матери до Ксені заволоділо Мартою, і вона віддихала в ту тиху хвилю самим тілько родинним щастєм.

„Ксеню!" — сказала Марта: „ніжне, тихе твоє серце чує тепер нове щастє — супружу любов, перед котрою уступають всі другі чувства. В недоли женщина нераз зносить горе і проливає сльози в жалю; але в супружій любови находить молоденька жена силу і рішимість, якої могуть їй завидувати і герої!... О любі мої діти; тепер відкрию вам тайну мого серця"...

Марта дала знак рукою, і численні слуги удаляють ся.

„Був час — озвала ся Марта дальше — і ви самі ще памятаєте, коли ваша мати жила єдино для свого супруга і для родини в тишині свого дому, бояла ся і уникала всякого шуму і гамору народу, а тільки в божі храми являла ся на вулицях міста; не знала я ні вольности, ні рабства, а виповняючи солодкий закон любви, не думала, що суть єще другі закони на сьвіті, від котрих зависить доля і недоля людий... О щасливі часи! мої спомини про вас витискають ще нині горячі слези з моїх очий!... Хтож пізнає нині вашу матїр? Колись малодушна, боязка, жиюча в спокою — нині в твердою силою духа проводить на Раді Старійшин, являєть ся на Вадимовім місци посеред численного народу, каже умовкнути тисячам, говорить на вічу, хвилює народом як море, бажає війни і пролаву крови — та, котра перше на сам спомин війни відвертала ся з острахом!... Що-ж тепер дієть ся в моїй души? чомуж така дивна переміна там зайшла? яка сила дає мені власть над умами горожан?... Любов, одна любов до вітця вашого, того добродійного героя, котрий жив тільки для своєї вітчини! Коли в послідний раз мав він виступити в поле против Литовців, ходив задумчивий і неспокійний; наконець відкрив мені свою душу кажучи: „Я могу положити голову в тій війні, де кров потече ріками; наші діти єще молоді; з моєю смертю умовкне голос Борецьких на віки, не буде вже прославляти вольности і вливати в серця горожан любови до вітчини. Нарід слабий і легкодушний: йому потрібна поміч великої души у важних і рішучих хвилях. Я передвиджую небезпеки, а найнебезпечнійший для нас московський князь, що тайно бажає здавити Великий Новгород... О вірна подруго моя! успокій моє болюче серце... Древні літописи заховали нам імена славних славянських женщин — присягни днесь, що ти їх єще перевисшиш! присягни, що ти заступиш в народних радах місце Ізаака Борецького, коли його вже не буде на сьвіті! присягни, що будеш вічним ворогом неприятелів новгородської свободи, що умреш хоронителькою наших прав! Тоді — тоді і я умру спокійно"...

Я зложила присягу... Він погиб, разом з моїм щастєм... Не знаю, чи лили ся слези з моїх очий на гріб милого мого мужа... Я не о слезах тогді думала; я обожала свого мужа, і в моїй груди палало серце, щоб воскресити в собі його душу. Однак я чула ся ще неприготована, щоби сповнити таку велику задачу! Тогді вглянула я глубше в людське житє, шукаючи корму для свого духа: мудрі оповіданя древности, приміри історії, досьвіди віків — просьвітили мій розум. Я говорила, а старці з подивом слухали слів женщини; добрий нарід любить і славить мене; урядники й достойники довіряють мені, знаючи, що я думаю тільки о славі Новгорода; лиш вороги й завистники... но лишім їх, я горджу ними: Всі видять мої діла; тільки ви, лиш ви одні, знаєте тепер їх тайне жерело. О Ксеню! нехай я послужу тобі приміром; а ти, молодче, вибраний сину мого серця, бажай тільки зрівнати ся з моїм мужем! Він любив жену і свої діти, но радісно був би віддав себе і нас в жертву вітчині! Гордість, любов слави, героїчна чеснота суть свійствами великого мужа. А слаба женщина стає ся сильна одною любовю: чуючи в своїм серци небесне вітхнене любови, вона може навіть перевисшити великодушністю самих великих мужів і сьміло сказати судьбі: не страхаю ся тебе! Так і колишня княгиня Ольга любовю до свого мужа Ігоря заслужила безсмертну память; так і Марту буде подивляти потомство, если клевета не споморочить її діл в будучих літописях!"...

Весь той час слухали діти мовчки, а кожде слово матери перешибало їх серце незвичайним огнем; вкінци зі слезами припали до груди матери. Марта поблагословила свої діти і удала ся до дальших комнат; вона хотіла спочити, тільки сон не замикав очий.

В саму глубоку північ чує Марта тихий стук до дверий. Вона відчиняє двері — і входить чоловік в суровим видом, в одежі не-руській, з довгим литовським мечем, з золотою на груди зьвіздою. Склонив смирно голову, представляючи себе довірним послом Казиміра, від котрого приносить важне і тайне письмо. Але Марта відав пізнала хитрі замисли чужосторонного гостя і не дотикаючи ся письма з гордою скромностю сказала: новгородська женщина не знає Казиміра; я не возьму його грамоти"

Хитрий Поляк хвалить героїню Великого города, котру знають навіть у віддалених краях, котру величають навіть чужосторонні королі і народи; порівнує Марту з великою доньною Кракова і називає її Новгородською Вандою... Але Марта слухала його рівнодушно. Дармо славить Поляк могучість свого володаря, щастє союзників і горе його ворогів, — Марта гляділа гордо на посла, не відзиваючи ся.

Посол говорить дальше: „Казимір великодушно жертвує для Новгорода свою поміч. Бажайте, а польскі полки окружать вас своїми щитами!"...

Марта задумала ся...

„А коли вас спасемо — мовив посол — тоді..."

Тут посадниця бистро глянула на него...

„Тоді вдячні Новгородці повинні узнати Казиміра своїм добродієм і — господином*), котрий безперечно не заведе їх довіря"...

„Замовкни!"... грізно промовила Марта.

Здумілий посол замовк; та по хвили, стидаючи ся своєї малодушности, підніс голос наново, стараючи ся доказати конечну погибель Новгорода, сли Казимір не оборонить його від московського князя...

„Ліпше згинути від руки Івана, ніж спасти ся від вашої!" — з відразою відповіла Марта. „Коли-ж ви не були лютими ворогами народу руського? Коли то сьвіт уповав на слово польське? Чи то давно, як сам невірний Амурат дивував ся вашому віроломству? І ви сьмієте ще думати, що великодушний нарід впаде на коліна перед вами? Тоді Іван справедливо міг би нам докоряти зрадою вітчини. Ні! сли подобаєть ся небу, то ми згинемо з мечем в руці на побоєвищи, але перед Поляком не покоримось ніколи — ніколи!... А тепер віддали ся! бо сли сходяче сонце осьвітить тебе в новгородських мурах, ти будеш з неславою видалений. Так, Марта є люблена своїм народом; но історія каже нам недовіряти Литві і Польщі... Отсе відповідь Казимірови!"

Посол віддалив ся.

На другий день представляв Новгород величавий образ: з одної сторони движенє военного табору, з другої блеск народнього бенкету, який справила Марта в знак родинної радости. По всіх улицях роздавав ся звук оружа. Всюди являли ся горожани в шеломах і в панцирах; старці сиділи на великій вічевій площі і розказували о війнах надосьвідним молодцям, що горнули ся густо около них і перший раз виділи на собі лискучу зброю; а рівночасно накривали слуги численні столи коло Вадимового місця. Розійшов ся голос дзвона, і всі горожани усіли за столи; узброєні поклали коло себе оружя і пирували. Щедрою рукою подавано страви. Борецькі угощали нарід з небувалою вибагливостю; Мирослав і Ксеня ходили около столів і просили горожан веселити ся. Молодий полководець говорив з кождим по дружньому; молоденька його жена витала всіх сердечно. В той день представляли Новгородці одну родину — а Марта була матерю тої родини. Вона сідала за кождим столом, називала горожан своїми милими гістьми, услугувала їм, розмовляла з ними приязно, хотіла бути рівною зі всіми — а видавала ся царицею! Голосні оклики сердечности й радости стрічали її на кождім місци і товаришили їй; коли вона говорила — всі мовчали; коли мовчала — всі хотіли говорити, щоби славити й величати посадницю.

За першим столом і на першім місци сидів найстарший з новгородських старців, котрого отець памятав єще Александра Невського, хоть тому 200 літ уже минуло. Внук з сивою головою привів того старця на народний бенкет. Марта привела до него нововінчаних; старець поблагословив молоду пару і сказав: „Живіте мої літа, але не переживайте новгородської слави!"... Сама посадниця наляла йому в срібний кубок вина; старець випив його, а слаба кров почала в нім бистрійше кружити. Він звернув ся до Марти кажучи:

„Марто! я був сьвідком твоїх уродин на березі Неви. Хоробрий Молинський занеміг в таборі і військо не хотіло бити ся аж до його виздоровленя. Тоді мата твоя прибула до него з Великого города; і коли ми равили німецьких лицарів, коли твій батько блідий і слабий, указував нам дорогу до їх сьвятого прапору — тогді ти родила ся... Перший твій плач був для нас ознакою побіди: але Молинський упав мертвий на тіло німецького маґістра Рудольфа, котрого повалив він власною рукою!... Финський ворожбит, що проживав тоді на березі Неви, віщував, що твоя доля буде колись славна"...

Тут не докінчив старець і умовк. Марта не допитувала ся дальше, бо не хотіла виявляти своєї цікавости.

Всі урядники разом з Мартою і її дітьми услугували народови. Чужосторонні купці украсили велику площу ріжноцьвітними пірамідами, на котрих виставлені були імена й герби вільних німецьких міст. Навкруги пірамід, в великих кошах, лежали чужосторонні товари — то був дар Марти для народу. Мармурова статуя Вадима увінчана була вінцями і лаврами, а в горі видне було імя Мирослава, котре сам Ділинський вирізав. Горожани, увидівши в почести імя свого полководця, кликнули з радости, а Марта з чувством обняла сердечного друга, дякуючи йому за оказану честь для її дитини. Всі Новгородці тішили ся, не думаючи о будучности. Один тільки Михайло Хоробрий не хотів брати участи в народнім торжестві; він сидів задумчивий коло Вадимової статуї і мовчки острив меч на її підніжу... Цілий торжественний бенкет закінчив ся пізно в вечер спільним побратанєм народу.

Незадовго вернув гонець з города Пскова і на Вадимовім місци вручив грамоту степенному посадникови. Посадник перечитав і з сумним видом віддав письмо Марті.

„Други!" — озвала ся Марта до знаменитих горожан: „Псковитяне, як добрі братя, бажають щастя для Новгорода... Так вони говорять, але вмісто війська дають нам ради — і то які єще ради: ожидати всего від ласки Івана!"...

„Зрадники?" — закликали всі горожани.

„Негідні!" — повторяли чужосторонні купці.

„Відомстимо їм!" — говорив нарід.

„Погордою!"... — відповіла Марта. І тут вона роздерла письмо, а на однім окравку написала до Псковитян: „Доброму желаню не віримо, радами вашими погорджуємо, а без вашого війська обійдемо ся".

Новгород, опущений союзниками, почав тепер з більшою ревностю зброїти ся. Що дня виправляно післанців до новгородських областий з розказом, щоб висилали військо. Жителі невських берегів, великого озера Ільменського, Онеги, Мологи, Ловати, Шелони, одні за другими являли ся в головнім таборі, в котрім Мирослав умістив новгородських горожан. Ревність, підприємчивість і розум до военних діл того молодого полководця чудували самих досьвідних в бою борців. Сходяче сонце вже його оглядало при ділі; він установляв полки, учив їх, який порядок заховати належить в поході, учив скорих рухів і несподіваних нападів. Новгородські женщини стояли в віддали і глядїли цікаво і з укритим страхом на той образ битви. Межи табором а Московською брамою міста взносив ся пагірок; туда звертали ся очи Мирослава, як тільки порив вітру розсївав тумани пороху. Там стояла разом з матїрю сердечна його жена Ксеня і гордила ся Мирославом, коли він махом блискучого меча виправляв ціле військо в рух, літав орлом посеред полків — покликував, і одним словом стримував відділи своїх тисячий. Часом покотили ся з її очий дрібні слези, але се лиш хвилю тревало, і вона з миленьким усьміхом сейчас їх отирала, коли мати глянула на ню. Часто сходила Марта з високого пагірка і губила ся в густім замішаню межи неачисленними рядами війська.

Надійшла вість, що Іван спішить вже до Великого Новгорода зі своїми хоробрими, досьвідними в бою полками. Новгородське військо не все єще згромадило ся; очікувано єще підмоги з дальших новгородських сторін. Але верховна Рада дала полководцеви розказ, а Мирослав зірвав покриву з „хоругви вітчини"... Хвилі вітру розвіяли хоругов по воздусї; розніс ся грімкий оклик: „Братя! в поле!" Серця родичів і жінок стрепенули ся...

Тисячі двигнули ся і виступають в перед; перший і другий тисяч складали ся зі знаменитих новгородських горожан і огнищан; їх одежа визначала ся від других богацтвом, оружє блеском, постава висшим духом, а серця висшим огнем; кождий воїн міг похвалити ся ділами своєї мужности або чесними ранами...

Михайло Хоробрий ішов в ряді з другими як простий жовнір. Молодий Мирослав взяв його за руку, вивів перед полк кажучи: „Честь нехай буде славним борцям! доводи сими знаменитими мужами!"

Михайло хотїв глянути на молодця з погордою, але його зір змішав ся на вид Мирослава.

„Молодче!" сказав він: „я ворог Борецьких!"...

„Але ти — друг новгородської слави!" відповів Мирослав.

Михайло обняв його і сказав: „Ти хочеш моєї смерти!"

За тим першим полком поступала дружина великодушних, під начальством радного з Любеки. Знамя їх виображали дві сплетені руки над палаючим жертівником з надписею: Дружба і вдячність! Вони враз із Новгородцями складали головний полк, жителі з над Онеги і Волхова передовий полк, жителі Деревської області праву руку, жителі Шелонської области ліву руку, а борці з над Неви творили сторожу. Мирослав приказав війську станути на рівнині. Посеред війська явила ся Марта і сказала:

„Воіни-други! в послідний раз нехай звернуть ся ваші очи на сей славний і величавий город — його доля вилисана тепер на ваших щитах! Небавком побачимо ся із сльозами радости або розпуки: або вас прославимо як героїв, або стидати ся будем малодушних. Єсли вернете із побідою, то щасливі родичі й жени новгородські, що обіймуть своїх дітий і мужів; сли вернете побіджені, то будуть щасливі сироти, бездітні і вдовиці... Тоді жиючі позавидують умерлим!

„О мужі великодушні! ви йдете спасти вітчину й на віки утвердити сьвяті наші закони. Не для забору йдете в нерівну борбу, а для обороли наших вольностий і нашого щастя. Поборіть ненаситного ворога — і тоді помиримо ся з ним! До нині Бог любив нас; до нині говорили народи: „Хто против Бога, той против Великого Новгорода!... Бог з нами — йдіть!"

Затрубіли в труби й вдарили в бубни. Мирослав вирвав ся з обіймів молоденької жінки. Марта положила руки на молодця й промовила тілько: „Сповни надію матери!"

Мирослав сїв на гордого коня, блиснув мечем і військо двигнуло ся, взиваючи грімко: „Хто против Бога й Великого Новгорода!" Хоругви розвівали ся, оружє звеніло й сяло, земля стогнала від кінського тупоту — а в туманах пороху укрили ся грізні тисячі. Новгородські женщини не могли вдержати сліз; но Ксеня вже не плакала — вона спокійно й з силою души озвала ся до матери: „В тій борбі будь для мене примірем!"

Не много жителів остало ся в Новгороді; по відході війська запанувала в нім гробова тишина. Торгова часть опустошіла... Вже не розкладають там сторонські купці своїх дорогоцінних [illegible] лики склали, наповнені бо[illegible] [illegible]ської землі, стоять з[illegible] [illegible]о нікого на княжім

*) князь.

сци, де молоді борці любили славити ся вправою і силою в героїчних ігрищах. Недавно еще шумний і войовничий Новгород видав ся тепер мешканєм мирної побожности. Всї храми отворені від рана до півночи: сьвященики не здіймають із себе риз, сьвічки не угасають перед образами, тиміян курить ся неустанно в кадилах, і богомольний сьпів не умовкає на крилосах. Нарід товпить ся в церквах: старці і женщини приклоняють богобоязно коліна. Непевне ожиданє, страх і надія хвилюють серця жителів мов дика буря морськими хвилями, а люди, стрічаючись по улицях міста, не видять друг друга... Така то судьба народів! вони сьміло прививають далекі небезпеки; але увидївши їх з близька, стають боязливими й малодушними! Одні лиш городські урядники держать ся спокійно — і одна Марта сильна душою, трудяча на радї, мов на великій площі посеред горожан і весела між своїми. Донька не уступає матери в ознаках вніпного спокою і кріпить ся видом її героїчного духа. Обі разом проживають дні й ночи — разом навіть ходили до верховної Ради.

Перший післанець Мирослава найшов Марту й Ксеню в садї. Ксеня підливала цьвіти; Марта сиділа під широкими галузями старого дуба в глубокій задумі. Мирослав писав, що військо держить ся несподівано добре; що всї знамениті борці увіряють його у своїй дружбі, а найбільше із всїх Димитрій Сильний; що Іван получив свої полки із Тверськими полками й що вже наближає ся; що славний московський воєвода, Василій Образець, йде наперед, і що холмський воєвода є головним по князю начальником.

Незадовго явив ся і другий гонець; він приніс вістку, що Новгородці розбили відділ війська Івановото, і взяли в неволю пятьдесять московських дворян.

Третій гонець приніс письмо, в котрім рукою Мирослава написане було одно тільки слово: боремось. Тут здрігнулось серце Марти: вона поспішила на велику площу, сама ударила в вічевий дзвін й обявила горожанам, що у тій роковій хвили рішаєть ся судьба Великого города. Відтак станула на Вадимовім місци, устромила зір на Московсьсу дорогу, і довго глядїла недвижно. Сонце вже сходило... вже лучі його палали, но не було єще жадної вісти. Нарід очікував трівожно і поглядав на посадницю. Уже зближав ся вечір... і Марта сказала: „Я виджу тумани пороху"...

Всї руки підняли ся до неба... Марта не говорила довго ні слова... Закривши знов очи, кликнула сумно: „Мирослав убитий! Іван побідитель!"

І кинула ся в обійми нещасної Ксені...

(Дальше буде).

Сфанатизовані рабівники чести.

Послїдними часами сфанатизовані рабівники людської чести дістали майже тифову горячку. В кождім числї їх пресвитеріяньскої шматки, „Соджуз", (Sojuz — по анґлійськи читає ся „соджуз"), віє таким „поступом", що „бідний робітник" як перечитає, то йому очи отворять ся ще раз так широко, як отворені суть в дійсности.

Ви лицеміри! киринники! Ради доляра, ради якого-такого „висшого" становиска послугуєте ся найпідлійшими средствами, нападаючи честь епископа Ортинського, а тим самим честь всего народа, котрий гуртує ся коло греко-католицької церкви. Чи думаєте, що сего вимагає від вас пресвитеріяньска місія? Колиб пресвитеріяне дїйсно знали про ваші уличні лайки, вони-б з погордою вам сказали: „You are not worthy to call yourself human beings". А тоді що з вами сталоб ся? Чи приняв би вас хто поміж себе? — Думаю, що ні! Бо і хто схотів би таке дрантє, що гандлює релїґією, як жид старими кіньми? На такі поступки можуть здобутись люди безхарактерні з дуже вузенькою „brain-box-ою", лиш такі, як Василь, Щипавка, Довб... ...ібні.

З Л...

...ся всякої власти. Рівнож і провід-

рохно, бо сарака мусів мати аж 24 роки, щоб оженитись з Полькою; коли він був ще „бойом", то тодї був патріотом. Тепер пресвитеріяне патріотизму від нього не вимагають, лиш щоб знав добре гавкати на католицизм.

Що до анархо-соціяльно-клєрикально-поступово-демократо-пресвитеріянина, dominus-а Щипавки, то він звичайно, як „insect", туда і лїзе, де сподієсь щось знайти. Коли жив ще надією, що колись в Р. Н. Союзі дістане становиско хоч на половину зі 150 долярової місячної платнї, то тодї описував якихось там мазурок, песиків, пелехатих ґуднесів, ба навіть як вітер граєсь зі спідничками (чистий натуралїст); але коли йому дали пізнати, що Щипавка не компетентний на таке достоїньство, якогоб він собі бажав, він сказав: „Нема хлїба, нема отченаш, а за се буду щипати". Та пресвитеріянам тільки буде хісна зі щипавки, що було колись Р. Н. Союзови. Він тепер лиже то, на що колись плював, (себто на „Соджус" і на пресвитеріян), а плює на те, що колись вихваляв під небеса. Деж тут характер?

Василь знов, на вигляд дуже лагідний чоловічина, грає на пресвитерську дуду тому, що має досить легкий „джаб"; противно мусів би ужити більше фізичної сили до праці, а часом може і в майнах опинитись. Та біда лиш в тім що гадає, що найліпше пропаґувати пресвитеріянїзм гавканєм на епископа, начеб його хотів зїсти за одним замахом. Тодї то пресвитеріянський „вокоман" зорґанїзувавби кацапсько-пресвитеріянску „масу" учивби високо та поступово, як примірон: „єзуїта, капіталїста, анархіста, соціялїста; а сеж наука, якої цивілїзований сьвіт не учить.

Сї „велитні" пресвитеріянїзму за одним почерком пера вміють змінити цїлу американську конституцію; приміром хотьби таке: учать, що Злучені Держави складають ся з кількох стейтів; щоб зїстати сітізеном, то потреба 7 років мешкати в Злучених Державах і тим подібні, инші „високі науки". Коли бідний робітни[к] того научить ся, то аж тоді буде [р]озумний і богатий. Але вже найбіл[ь]шу мудрість показує „едітор" тоді, як пише про „католїцкі" абобони.

Запитаймо, чим він уважає приміром таку річ, як проганянє чорта? Чейже він не забув ще, як його сфанатизованому прихильникови вроїлось, що в його жінку вселив ся чорт; і ось привів її до пресвітера, щоб вигнав з нього того чорта. Може він сказав тоді, що се забобони? Ні! Лишень гонив чорта так завзято, що бідняка „blackie" не мав де дїтись, та всунувсь притьмом в него самого; от і причина, чому він так бісить ся.

Та як не бісити ся лідерам пресвитеріяньскої „маси", коли їх парохія складаєсь лишенї з кількох морально упавших відпадків руського народа, або з таких, що лиш для кусника хлїба там гуртують ся. І ви думаєте, що довго задержите свій „джаб" при такій політиці? Чи наука Христова полягає на гавканю на католиків? Чом ви не гавкали на американців, між котрими була більша половина пресвитеріян, коли вони віддавали послїдну прислугу інжінєрови McDonald-ови, що був щирим католиком? Ви до сего маєте „too narrow mind". Але колиб там були Русини, ого! — ви булиб дістали сейчас „acute indigestion", протяглись по „Соджузї" і булоб вам вічная память (хоч ви і так вже стягаєте судорожно своїми мускулами). Ваша доля не поліпшить ся доти, доки будете годувати людей лайками, доки не зрозумієте науки Христової, котра полягає на любови ближнього. Ісус Христос сказав: „Єсли вас хто бє в одно лице, наставте йому друге". Так роблять ті, на котрих ви нападаєте і власне сим показують любов ближнього і знанє науки Христової.

Отсими рядками зовсїм не хочу заходити в полєміку з пресвитеріянами (на котру вони так ласі), лиш думаю, що є повинностю кождого чесного християнина стати в обороні правди, та плюнути в лице лицемірам, безхарактерникам, котрі не заслугують на слово „джентельмен", лиш своїми дїлами завдно вказують,

драпування всяких складок, запомого-

що вони виховані під панським жолобом, та перенялись єкономською наукою, від котрої ми аж за море мусїли втїкати.

Проч з москвофіло-пресвитеріянами! проч з простацькими лайками!

Так повинен сказати кождий, хто має правдиву Христову религію в серцю.

Правдивий християнин.

ДОПИСИ.

З Woonsocket, R. I.

Дня 4-го марта с. р., в суботу, без всяких оголошень по ґазетах, відбуло ся перше руське представленє „Циганка красавиця", дане аматорським кружком товариства „Запорожська Січ" в Woonsocket, R. I.; на се представленє прибуло досить поважне число гостей, так з самої місцевости як і з поблизьких плейзів. Представленє почало ся о год. 8 вечером, а закінчило ся о годині 10-ій красною декламацією, (уривок з поезій Т. Шевченка), яку виголосив п. М. Чагарин. Аматори і аматорки вивязались зі своїх роль дуже красно. Я зі своєї сторони сердечно дякую, в першій лінії паннам аматоркам, як рівнож і панам аматорам, за понесені невимовні труди і точне ходженє на всї проби. Дальше почуваюсь до обовязку зложити сердечну подяку о. В. Довговичу, нашому парохови, котрий заняв ся характеризацією кождої особи. З другої сторони, коли представленє в дечім випало не так, як слїд, то тут не вина аматорів або режісера, але в тім, що в нашім Woonsocket нема анї одної галї з відповідною сценою а вже найменче з відповідними декораціями. А однак, будь що будь, довгі оплески давали знати про вдоволенє гостей, а про успіх представленя найліпше сьвідчить се, що зараз по нїм кілька нових членів вступило до нашого товариства, а заразом і до Р. Н. Союза.

Хвильку по представленю забавились ще гості і розійшлись спокійно домів.

Уважаю за потрібне подати тут імена осіб, що брали участь в виставі: Семен, зарібник, М. Чагарин; Настя, його жена, Ан. Живокарта; Степан, їх син, А. Пальчевський; Клявдія, жена судов. урядн., В. Михаловська; Марія, її дочка, К. Квятковська; Володимир, її син, І. Малик; Михась, служачий, С. Лемішка; Роман, ученик, А. Чарковський; Іван, уч., М. Бардачевський; Григорій, уч., І. Правур; Николай, уч., В. Копитко; Петро, коняр, І. Копитко; Циган, Й. Липський; Циганка, Т. Литвин; Марта, молода циганка красавиця, Р. Максимович; малий циганчук, С. Лемішка.

Йосиф Липський.

Честер, Па.

Каже народна пословиця: „коли чоловік будує церков, то чорт сейчас розпинає своє шатро". Подібної роботи підняв ся зрадник своєї народности і віри, кацап, батюшка Крохмальний. Бо коли в Честер люди згуртувались в одну родину і тримають ся разом як оден, то запроданець Крохмальний не мав вже хвильки спокою; конечно старав ся крадьки, наче хитрий лис, ту згоду поміж людьми розбити. Минувшої недїлї прибув тут зі своїми приклонниками, пороздавав коло гр. кат. церкви оголошеня, скликуючі людей на віче. Люди думали, що може якраз буде віче в якій народній справі і зійшли ся численно. Аж тут Крохмальний відразу зачинає свою аґітацію: щоби всї переходили на шизму так, як він перейшов; і то не зволїкаючи, бо в противнім разі Платон не дасть йому „рубльоф". По нїм вискакує ґаспадін Луцик собі і зачинає представлюватись, що він голий, босий, але шизматик. Призабув бідняка, що то він писав про Йосафата Кунцевича в „Житю Сьвятих". Люди висьміяли їх. Для тих, що то кнутом перехрещувані, а рублем помазувані, Честерці повиннїб були на памятку дати гарного прочухана. Честь женщинам честерським, що потрафили так по козацьки справити ся з киринниками. Гоніть перевертнїв на сто вітрів, як тільки покажуть ся між вами.

І. К.

в кілька перстенів. Себастіян не

Вказ нових членів, котрі приступили до Р. Н. Союза в місяцю лютім 1911 р.

В. 1. Бродовський Мат., Копицький Ант.
В. 2. Домбровська Марія, Вільчацкий Димитрій.
В. 5. Гуменюк Іван, Угрин Мих.
В. 6. Крічфалуші Іван.
В. 7. Тима Анд., Пухир Петро, Петрицький Петро, Сікора Конст., Ткач Мих., Дудик Петро.
В. 9. Бронецький Іван.
В. 14. Риджик Гнат.
В. 15. Волкович Митро.
В. 16. Цїпко Мих., Ґеґдіос Адам, Легоцкий Стефан, Ветлий Теодор, Кашляк Яким, Кузловський Виктор.
В. 21. Адамяк Яков.
В. 28. Бурила Семен, Мацюляк Іван, Урбан Василь, Урбан Іван, Грицюк Анд., Шпак Іван, Білий Мих., Бомба Дмитро, Ґрошевський, Мац Петро, Романик Семен, Лїгоцький Іван, Дрізґа Лудвік, Бабяк Іван, Каламун Василь.
В. 29. Доливський Теодор, Адамяк Іван.
В. 30. Базилевич Димитрій.
В. 33. Гавришко Василь.
В. 37. Сливканич Федор.
В. 38. Гривняк Афтан, Дичко Андрей.
В. 39. Тхорик Михайло.
В. 42. Мельник Михайло, Литвинич Олекса, Куча Софрон, Михалик Іван.
В. 46. Папаровський Данило, Шуфлїта Іван, Ярощак Йосиф.
В. 47. Гусак Іван, Кібаш Василь.
В. 49. Дудак Василь, Прус Йосиф.
В. 53. Козмус Ілько.
В. 58. Ковтун Іван (стар.), Дацко Гриць, Токорчик Андрій, Майор Анд., Добровський Мих., Ковтун Іван (мол.), Війтів Лешко, Завойський Іван, Пилип Андрий, Куцмеда Іван.
В. 61. Лукач Анд., Бочко Мих.
В. 71. Бернацкий Станїслав.
В. 73. Мартиневич Стефан.
В. 76. Бицка Василь.
В. 83. Маслей Марія, Вахновська Анна.
В. 85. Паращук Данило, Ущанівський Йосиф, Рояк Іван.
В. 90. Ферин Василь.
В. 92. Рибачок Іван.
В. 94. Ольшави Станїслав.
В. 95. Поливчак Шандор, Макар Юрій, Шатковський Томаш, Симов Френк, Зубик Павло.
В. 96. Пітух Василь, Кульчицкий Антоній.
В. 100. Іванович Анна.
В. 102. Сенек Василь, Бітнер Стефан, Кусьнїр Теодор.
В. 105. Гайґел Іван.
В. 106. Гуль Николай, Біскуп Василь, Спорняк Михайло, Яворський Мартин, Шадзїньський Антін, Бернатович Николай, Губач Андрей, Пилиняк Василь, Вердій Петро.
В. 109. Данеч Владислав.
В. 110. Передїльницкий Іван, Пелих Стефан, Сташ Теодор.
В. 114. Чоґан Станко, Голубурка Петро.
В. 116. Судковий Іван, Судкова Марія.
В. 117. Лиженьський Фавстин, Кароль Николай, Крупцала Іван, Беґун Павло.
В. 119. Газналі Николай, Ґромек Стан.
В. 122. Анді Елизабета, Читранич Марія.
В. 124. Голубовський Гриць.
В. 126. Ричал Іван, Хомияк Катерина.
В. 130. Ґут Юрій, Ґрес Демян, Савицкий Николай.
В. 133. Тулиґлович Йосиф, Фещук Андрей.
В. 134. Адам Йосиф, Кочерга Юрій.

В. 141. Поляковський Іван, Новицкий Дмитро.
В. 142. Бразинський Домінїк, Забурак Федор.
В. 143. Веґей Николай.
В. 144. Шкорута Матрина.
В. 145. Картофель Теодор.
В. 147. Граничка Григорій, Малицкий Іван, Гайдай Стефан, Біленький Іван, Пастернак Йосиф, Дячула Стефан.
В. 148. Лукашик Юрко.
В. 153. Іваницький Т...
В. 155. Николишин Лесь, Мачужак Николай.
В. 161. Йосиф Мальник.
В. 162. Цап Гриць, Козанка Марія.
В. 165. Сивик Михаїл.
В. 168. Гузар Николай, Березїнський Цеприн, Янош Дорко, Михайло Водак, Вобек Михайло.
В. 169. Бадик Андрей.
В. 177. Ножак Ізидор.
180. Млинок Іван, Ковальський Дмитро, Занько Николай.
В. 184. Франчак Гриць, Бенце Михайло.
В. 187. Ґлова Михайло.
В. 188. Дзюба Іван, Палюляк Юрко, Савка Федор.
В. 196. Вільк Михайло.
В. 203. Бігуняк Михайло, Чарнецький Іван.
В. 205. Сулїк Ілько, Клаптій Григорій.
В. 206. Кравець Іґнатій.
В. 207. Мацко Михайло, Яцко Іван.
В. 208. Адамик Николай.
В. 209. Червінський Іван.
В. 212. Мацко Василь.
В. 213. Пригода Евгенія, Гаєвський Адам, Яськів Гнат, Борис Андрій.
В. 215. Маланчук Іван.
В. 219. Куцман Василь.
В. 223. Вацлавський Юрій.
В. 229. Лїсний Василь.
В. 234. Басаман Йосиф, Чечель Тома.
В. 235. Муха Томаш.
В. 243. Петро Дук.
В. 245. Галько Василь.
В. 249. Вельґош Павел.
В. 251. Юнїч Василь.
В. 256. Гавай Іван.
В. 265. Мариняк Михайло, Сепета Іван.
В. 266. Ткач М...
В. 274. Козма Михайло.
В. 278. Феціний Іван, Цверцко Георгій, Котик Йосиф.
В. 279. Лазоришин Василь.
В. 282. Андрусишин Федь, Луцишин Гринько.
В. 291. Русин Александер, Цюпа Андрей.
В. 292. Білїнський Василь.
В. 293. Мідля Анна.

„SWOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Application for transfer of Second Class privilege from New York, N. Y. to Jersey City, N. J. filed at Jersey City, N. J. Post Office March 30, 1911.

„СВОБОДА“
часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

В читальні.

Читальники посходили ся як звичайно о семій годині вечером і почали розговори на всілякі біжучі теми. Найбільше говорили сьвященик і учитель, бо мусіли відповідати на ріжнородні питаня, якими засипували їх цікаві читальники. Такі розмови тревали годину, а може трохи довше. Закінчив їх сьвященик слідуючою заявою:

— Буде вже досить сих розговорів на нинішний вечер. Що за богато, то нездорово... Нехай ще хто з вас скаже яку красну байочку. Ми радо послухаємо тай підемо спатоньки. Ану-но, козаки, руки в гору!

Зголосило ся кількох мужчин, між ними Павло Толочко. А що він був із всіх „охотників“ найстарший, то голова уділив йому голосу. Він оповів слухачам ось таку коротеньку сьміховинку за доктора Всезнайка.

Жив собі раз оден бідний селянин, на прозвище Рак. Одного разу нарубав він дров, повіз до міста двома волами і продав за 4 корони одному докторови. Прийшов за грішми, а доктор сидить собі за столом. Бачить селянин, як солодко їсть і пє доктор, і завидно йому стало: захотіло ся йому самому зістати доктором.

Постояв селянин, почухав ся, а вкінци набрав відваги і запитав:

— Скажіть, ласкавий пане, чи не міг би й я зістати доктором?

— Чому ні — відповів доктор — то цілком не тяжко.

— А що мені робити?

— Наперед мусиш собі купити букварь з закладкою: друге: продай свій віз і пару волів і купи собі за тоті гроші гарне убране та ріжні знаряди, а по третє, замов собі вивіску зі словами: „Тут живе доктор Всезнайко“ і повісь її над своїми дверми.

Селянин зробив всьо, що нарадив йому доктор. Небавом потім украдено у якогось богатого пана дуже великі гроші. Хтось доповів тому панови, що в однім селі живе доктор, котрий всьо знає і тому напевно зуміє показати, де поділи ся украдені гроші.

Не довго думаючи, богатий пан велів запрягчи коний і поїхав простенько до того села. Підіхавши до дому з вивіскою: „Тут живе доктор Всезнайко“, запитав ся господаря:

— Хто тут доктор Всезнайко?

— То я — відповів господар.

— Коли так, то їдьте зі мною. А що ви знаєте всьо, то певно здужаєте викрити й злодія, що вкрав у мене гроші.

— Позвольте — сказав наш селянин — але ви мусите взяти і мою жінку Марину; без неї я нікуди не їду.

Пан згодив ся і забрав обоїх до повозу. Коли вступили в дім, стіл був вже накритий, і пан сказав до доктора:

— Чи хочете й ви пообідати з нами?

— Чомуб не хотіти — сказав селянин. Тілько я без Марини за стіл не сяду.

От сидять вони за панським столом. Входить слуга з першим полумиском, а селянин торкнув в бік свою жінку і каже:

— Гляди. Марино, ось число перше.

Селянин хотів сказати, що то перший полумисок, но слуга зрозумів ті слова инакше і представив собі, що доктор вказує на него як на першого злодія, а що так в самій річи було, то він страшно налякав ся. Повернувши до товаришів, сказав їм:

— Пропали ми, братя! Той доктор справді всьо знає. Він сказав, що я перший злодій.

Другому слузі страшно було іти в столову, але щож мав робити. Як лише війшов з другим полумиском, селянин торкнув опять свою жінку і сказав:

— Марино, ось число друге.

Слугу вкинуло в жар і холод, і він поспішно вийшов зі столової. З третим лучило ся то саме; а селянин знова сказав до жінки:

— Марино, от число третє.

— Четвертий слуга приніс полумисок накритий покривкою. От пан і говорить докторови:

— Тепер ви можете показати нам один примір своєї штуки. Ану-ж відгадайте, що є в тім полумиску?

Селян поглянув на полумисок і, не знаючи, як викрутити ся з біди, сказав:

— Ох, я бідний, бідний Рак!

А в полумиску на щастє були раки. Як пан тото почув, здивував ся дуже і закликав:

— Но, тепер я вже не сумніваю ся, що ви відгадаєте, хто у мене вкрав гроші.

Слуга страшно налякав ся і зачав давати знаки докторови, щоби той вийшов за ним в другу кімнату. Селянин догадав ся і вийшов. Тут всі чотири признали ся йому, що то вони украли гроші у свого пана і що готові віддати їх всі назад та ще й йому, докторови, дати порядну суму, коби він лише не видав їх; бо инакше пропали їх голови! Вони завели його також на те місце, де сховали украдені гроші.

Селянин дуже врадував ся, що довідав ся таким способом тайки, вернув у столову і сказав до пана:

— А тепер я довідаюсь зі своєї книжки, де находять ся ваші гроші.

Тимчасом пятий слуга вліз був в комин, щоби підслухати, чи доктор справді знає всьо. А селянин сів, розвернув свій буквар і став глядати закладки. Але що якось не міг її знайти, то сказав з досадою:

— Таж ти тут; чомуж не вилазиш?

Слуга, що сидів в комині, думав, що то про него мова, вискочив без памяти зі страху і крикнув до своїх товаришів:

— Доктор дійсно знає всьо!

Відтак доктор Всезнайко показав панови, де лежали його гроші, але не сказав, хто їх украв. Діставши чимало гроший і від пана і від злодіїв, розбогатів і став від тоді знатним чоловіком.

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ 1911.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa	405	42
2	Mt. Carmel, Pa	85	00
3	Olyphant, Pa	157	90
4	Jersey City, N. J.	68	22
5	Mt. Carmel, Pa	124	00
6	Brownsville, Pa	108	75
7	McAdoo, Pa	231	89
8	Elmira Heights, N. Y.	57	79
9	St. Clair, Pa	166	55
10	Ansonia, Conn.	125	29
11	Waterbury, Conn.	44	25
12	Yonkers, N. Y.	178	35
13	Troy, N. Y.	42	29
14	St. Louis, Mo.	148	19
15	Buffalo, N. Y.	54	47
16	Lansford, Pa	298	00
17	West Pawlet, Vt.	56	25
18	Seymour, Conn.	36	25
20	Jessup, Pa	96	72
21	Mayfield, Pa	22	50
23	Homestead, Pa	100	35
24	Shamokin, Pa	29	97
25	Trauger, Pa	75	44
26	Belle Vernon, Pa	37	00
27	Glen Lyon, Pa	90	76
28	Mahanoy Plane, Pa	277	44
29	Rhone, Pa	94	29
30	Breslau, Pa	117	25
31	Eleanor, Pa	42	75
32	Trauger, Pa	65	00
33	Northampton, Pa	298	09
34	Old Forge, Pa	31	25
35	Whitney, Pa	57	50
36	Scottdale, Pa	55	97
37	Chisholm, Minn.	96	97
38	Auburn, N. Y.	114	50
39	Syracuse, N. Y.	63	22
40	Edwardsville, Pa	84	40
41	Westmoreland, Pa	23	60
42	Passaic, N. J.	110	26
43	Simpson, Pa	28	75
44	Mt. Carmel, Pa	15	00
45	Philadelphia, Pa	28	94
46	Plymouth, Pa	202	50
47	Ambridge, Pa.	43	57
48	McKeesport, Pa	132	82
49	Powhatan, W. Va.	25	00
50	Desloge, Mo.	3	75
51	Yatesboro, Pa	66	25
52	Holyoke, Mass.	25	75
53	Pittsburg, Pa	248	83
54	Terryville, Conn.	21	89
55	Carnegie, Pa	126	29
57	Cohoes, N. Y.	38	32
58	Ramey, Pa	112	62
59	Leisenring, Pa	65	57
60	Baltimore, Md.	9	64
61	Dunlo, Pa	144	97
63	Ford City, Pa	99	66
64	Gradatim, Pa	7	50
65	Elizabeth, N. J.	130	94
66	New York, N. Y.	63	07
67	Butler, Pa	20	00
68	Ansonia, Conn.	13	22
69	New York, N. Y.	16	25
70	Jersey City, N. J.	330	45
71	Franklin Furnace, N.J.	25	00
72	Alden Sta., Pa	116	70
73	Providence, R. I.	16	23
74	Granville, N. Y.	22	50
75	Mt. Carmel, Pa	30	00
76	Newark, N. J.	42	50
77	Yorkville, O.	23	22
78	Minersville, Pa	272	44
79	Meyersdale, Pa	25	00
80	Pleasant Valley, Pa	67	50
81	Baltimore, Md.	25	19
82	New Alexandria, Pa	39	25
83	Carnegie, Pa	18	79
84	Canonsburg, Pa.	29	82
85	Hazleton, Pa	214	16
86	Olyphant, Pa.	12	50
87	Lancaster, N. Y.	31	88
88	Tonawanda, N. Y.	11	44
89	Simpson, Pa	18	75
90	Centralia, Pa	52	50
91	McKees Rocks, Pa	39	66
92	Taylor, Pa	77	72
93	Newburgh, O.	21	25
94	New Britain, Conn	61	14
95	Beaver Meadows, Pa	103	79
96	Pittsburg, Pa	79	46
97	Marion Heights, Pa.	22	50
98	Shenandoah, Pa	36	97
99	Wilkes Barre, Pa	138	48
100	McKeesport, Pa	18	76
101	Canonsburg, Pa	8	26
102	Cleveland, O.	117	16
103	Export, Pa	6	75
104	Perth Amboy, N. J.	135	55
105	Nicetown, Pa	32	93
106	Chicago, Ill.	292	20
107	Sayre, Pa	52	38
108	New York, N. Y.	115	22
109	Ellsworth, Pa	51	44
110	Leetsdale, Pa	44	60
111	Allegheny, Pa	24	85
112	Cleveland, O.	24	55
113	New Florence, Pa	64	72
114	Dunmore, Pa.	78	75
115	New Philadelphia, Pa	43	25
116	Chisholm, Minn.	20	57
117	New York, N. Y.	82	08
118	Pittsburg, Pa	16	57
119	Latrobe, Pa	68	75
120	Spangler, Pa	102	16
121	Trenton, N. J.	177	27
122	Trenton, N. J.	95	91
123	Scranton, Pa	32	35
124	Ormrod, Pa	52	58
125	Chicago, Ill.	10	61
126	Beaverdale, Pa	49	19
127	Buffalo, N. Y.	69	85
128	Lorain, [illegible]	[illegible]	[illegible]

Від.	Місцевість	$	ц.
129	Sykesville, Pa	61	64
130	Pittsburg, Pa	49	00
131	Buffalo, N. Y.	—	—
132	McKeesport, Pa	52	54
133	Newark, N. J.	61	93
134	Ernest, Pa	53	75
135	Smoke Run, Pa	205	25
136	Carnegie, Pa	36	63
137	West Seneca, N. Y.	7	50
138	Philadelphia, Pa	12	88
139	Oil City, Pa	33	75
140	Youngstown, O.	37	50
141	Little Falls, N. Y.	52	18
142	Elisabeth, N. J.	59	42
143	Windber, Pa	52	75
144	New York, N. Y.	12	44
145	Altoona, Pa	25	00
147	Allentown, Pa	94	48
148	California, Pa	30	90
149	West Seneca, N. Y.	18	75
150	Pittsfield, Mass.	17	44
151	Allentown, Pa	8	26
152	Homestead, Pa	62	75
153	Berwick, Pa	103	85
154	Dunmore, Pa	47	85
155	Perth Amboy, N. J.	35	92
156	Sheffield, Pa	23	41
157	Donora, Pa	84	07
159	Herkimer, N. Y.	15	02
160	Jamaica, N. Y.	42	05
161	Tower City, Pa	33	25
162	Scranton, Pa	50	34
164	N. Hadley, Mass.	16	83
165	Chicago, Ill.	86	67
166	Barnesboro, Pa	62	50
167	Cumbola, Pa	38	45
168	Perth Amboy, N. J.	45	03
169	Scranton, Pa	45	64
170	Chauncey, Pa	35	57
171	Pittsburgh, Pa	41	88
172	Fredericktown, Pa	30	00
173	Cleveland, O.	29	47
174	Oxford Furnace, N. J.	47	50
175	Detroit, Mich.	29	51
176	New Burgh, N. Y.	57	75
177	Vegreville, Alta., Can.	12	60
178	Manchester, N. H.	9	13
179	St. Louis, Mo.	108	07
180	Scarbo, W. Va.	35	00
181	Manville. R. I.	4	49
182	Dixonville, Pa.	58	76
183	Sunderland, Mass.	20	72
184	Whiting, Ind.	71	50
185	Hazleton, Pa	65	25
186	McAdoo, Pa	51	97
187	Ford City, Pa	42	23
188	Ginter, Pa	99	14
189	South Fork, Pa	51	79
190	Newark, N. J.	26	48
191	Troy, N. Y.	42	22
192	Herkimer, N. Y.	38	55
193	Red Star, W. Va.	22	50
194	Minneapolis, Min.	40	39
195	Peckskill, N. Y.	28	94
196	Whiting, Ind.	55	00
197	Swoyers, Pa	70	57
198	Port Jerwis, N. Y.	34	85
199	Whiting, Ind.	46	78
200	Syracuse, N. Y.	18	45
201	Whippany, N. J.	15	19
202	Auburn, N. Y.	20	99
203	Brooklyn, N. Y.	39	22
204	New York, N. Y.	18	02
205	Emerald, Pa	45	36
206	Woonsocket, R. I.	29	02
207	Jeanette, Pa	82	88
208	Kingston, Pa	68	22
209	Carteret, N. J.	122	07
210	Westchester, N. Y.	18	75
211	Stapleton, N. Y.	18	60
212	Cleveland, O.	29	75
213	Bayonne, N. J.	55	25
214	McKees Rocks, Pa	34	39
215	New York, N. Y.	25	38
216	Hazleton, Pa	55	25
217	Rochester, N. Y.	31	21
218	Youngstown, O.	35	75
219	Bakerton, Pa	71	25
221	Chicago, Ill.	40	89
222	Mahanoy City, Pa	116	57
223	Port Buckley, Pa	78	31
224	Belle Valley, O.	38	83
225	Desloge, Mo.	90	00
226	Hammond, Ind.	26	25
227	Derry, Pa	66	75
228	St. Clair, Pa	28	75
229	Scranton, Pa	—	—
230	Monessen, Pa	30	97
234	Elizabethport, N. J.	45	10
235	Rossford, O.	36	44
236	Ambridge, Pa	6	10
237	Chester, Pa	39	86
238	New Alexandria, Pa	2	50
239	Philadelphia, Pa	69	59
240	Phoenixville, Pa	15	00
241	Newark, N. J.	20	46
242	Hawthorne, Ill.	31	86
243	West Pullman, Ill.	24	29
244	Bellefonte, Pa	25	44
245	Trenton, N. J.	55	00
246	Crompton, R. I.	13	59
247	Wilmington, Del.	36	48
248	Coatesville, Pa	39	51
249	Nanticoke, Pa	47	77
250	Pittsburg, Pa	105	38
251	Cleveland, O.	33	15
252	Northampton, Pa	32	94
253	Lopez, Pa	55	19
254	New Britain, Con.	14	70
255	West Newton, Pa	57	45
256	Ronco, Pa	27	69
257	Spring Valley, N. Y.	18	17
258	W. E. Pittsburgh, Pa	31	79
259	Chicago, Ill.	42	72
260	Taylor, Pa	41	20
261	Taylor, Pa	42	50
262	Ansonia, Conn.	—	—
263	McKees Rocks, Pa	33	22

Від.	Місцевість	$	ц.
264	Juliet, Ill.	40	25
265	Taylor, Pa	68	22
266	Glen Lyon, Pa	39	13
267	Kingston, Pa	34	85
268	Duquesne, Pa	50	00
269	East Chicago, „Ind.“	42	50
270	Youngstown, O.	26	25
271	Troy, N. Y.	18	41
272	Delano, Pa	18	75
273	Hudson, N. Y.	37	75
274	Youngstown, O.	33	24
275	Perth Amboy, N. J.	50	10
276	Ambridge, Pa	50	63
277	Hartford, Conn.	19	70
278	Wilkes Barre, Pa	47	13
279	Glen Campbell, Pa	22	50
281	Manchester, N. Y.	27	50
282	Syracuse, N. Y.	23	64
283	Auburn, N. Y.	20	22
285	Glassport, Pa	20	00
286	Lorain, O.	19	63
287	Carnegie, Pa.	15	91
288	So. Betlehem, Pa.	19	85
289	Scranton, Pa	23	75
290	Clarksburg, W. Va.	23	22
291	Brooklyn, N. Y.	19	76
292	Detroit, Mich.	25	38
293	Duquesne, Pa	53	00
294	Madera, Pa	37	35
295	So. Omaha, Nebr.	—	—
296	New Kensington, Pa.	24	51
297	Dravosburg, Pa.	24	47
298	Holden, W. Va.	28	80
299	Kent, Pa.	27	10
300	Johnstown, Pa.	133	35
301	Chicago, Ill.	20	70

Прихід за лютий єсть $16.652.03

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Николаю Ратковським, Yorkville, O.	150.00
Йосифі Анталї, Taylor, Pa.	1000.00
Василю Рощі, Alden, Pa.	1000.00
Кузьмі Ковальчику, Pittsburg, Pa.	1000.00
Марії Лїщак, Youngstown, O.	400.00
Марії Руяк, Lackawanna, N.Y.	400.00
Еві Мельник, Newark, N. J.	400.00
Марії Смик, Plymouth, Pa.	400.00
Юрію Есток, Homestead, Pa.	400.00
Юрію Ткачук, Cleveland, O.	400.00

Сиротинська часть по:

Стефанї Салак, Sayre, Pa.	900.00
Іванї Дзендзель, Olyphant, Pa.	155.71
Петрі Жинськім, „ „	500.00
Андрею Пустай, Trenton, N.J.	600.00
Грицю Ващишин, Hazleton, Pa.	424.70
Михайлї Тилявськім, Pricedale, Pa.	875.00
Петрі Рябець, Scranton, Pa.	300.00
Луцї Дзямбі, Waterbury, Conn.	200.00

Запомоги:

Іван Поливка, Duquesne, Pa.	200.00
Петро Сисак, Hazleton, Pa.	200.00
Гарасим Рибінський, Jersey City, N, J.	150.00
Гаврило Пиш, Ramey, Pa.	150.00

Орґан Р. Н. С. „Свобода“	1,334.30
За Календар руський і словенський на 1911 рік	2.694.45
Надгорода Орґанізаторів	179.13
Платня Головного Уряду	270.00
Асекурація дому Р. Н. С. на три лїта	195.10
Адмінїстрація Р. Н. Союза	116.69
Розхід за лютий єсть	$14.995.17

Зіставленє:

Прихід за лютий	16.652.03
Готівка з кін. січня остала	67.613.14
Весь прихід єсть	$84.265.17
Розхід за місяць лютий	14.995.17
Готівка з кінцем лютого остає	$69.270.00

З того:

Фонд сирітський	38.906.14
„ резервовий	14.020.58
„ народний	2.978.60
„ бідних	5.426.20
„ еміґраційний	673.35
„ розпорядимий	7.265.13
Разом	$69.270.00

Д. Капітула г. предс.,
А. Шаршонь г. кас.,
С. Ядловський г. ф. секр.

КАЛЕНДАР.

ЦЬВІТЕНЬ

н. ст.	Дні	Руські сьвята
13	Четвер	Іпатія
14	Пятн.	Марії
15	Субота	Тита преп.
16	Неділя	Цьвітна Неділя
17	Понед.	Йосифа преп.
18	Вівтор.	Теодула
19	Середа	Евтихія

НОВИНКИ

ОТСИМ ПОДАЄ СЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, ЩО ПОЧАВШИ З ДНЕМ 1-го ЦЬВІТНЯ С. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ НАШОЇ ЧАСОПИСИ ЗВУЧИТЬ:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

¶ В глубині 750 стіп під землею в вуглевій майні Pancoast, коло Скрентон, Па. вибухнув дня 7-го с. м. пожар, якого жертвою впало опять кількадесять майнерів. Під пору, а було се ранком, находило ся під землею 75 майнерів. Огонь обняв деревляні підпори, що піддержують стелю в майні і відтяв находячим ся під землею дорогу до виходу. Ледви яких 30 змогло вератувати ся; решта впала жертвою огню і диму. Як провірено, вина спадає виключно на злочинне недбальство заряду копальні: іменно огонь тревав вже добрих дві години, заки заряд спроміг ся заалярмувати працюючих під землею. Але тоді було вже за пізно. Коли-б їх було повідомлено про небезпеку сейчас тоді, коли лиш побачено огонь, були-б всі вератували ся.

¶ Дня 9-го с. м. в місцевости Кротон Лайк, Н. Й. найдено в стаційнім домі замордованого начальника стації. В закостенілій руці труп держав ще почтовий мішок з грішми, який не вдало ся рабівникови йому видерти. В околици арештовано одного ніґра, раненого кулею, підозрілого о вбійство.

¶ Дня 6-го с. м. вїхджаючи до нюйорського порту, наїхав на піскову лаву пасажирський корабель „Принцес Ірене." На покладі находило ся під пору 1720 пасажерів. Коли всї проби, добути пароход з піску, не повели ся, порішено перевезти усіх пасажерів малими пароходами до Ню Йорку. Пересадка пасажерів з одного корабля на другий, на повнім мори, коли до того ще воно є сильно збурене, якою є незвичайно важкою задачею. А однак вона завдяки незвичайному спритови залоги вповні удала ся. З кількадесять годинним спізненєм усї подорожні цїло і щасливо прибули до пристани. По сїм, при помочи 6-ох мечних пароходів взято ся до добуваня загрузшого великана. І ось нечайно, мимо противних запевнень знатоків, що 83 годинним пробуваням у піску, пароход нечайно підняв ся і його звернено на глубоку воду. О скільки може поверховно судити, по причині сеї пригоди не вдніс він ніякої шкоди. Його притягнено дня 10-го с. м. до доку в Гобокен і тут, по виладованю набору, оглянуть його, та провірять, чи перебута небезпека не спричинила йому якої шкоди.

¶ Дня 4-го с. м. в полудне зістала відкрита в Вашінґтоні надзвичайна сесія конґресу Злучених Держав. Як відомо, покликав її президент з спеціяльною цїлью ухвалити торговельний договір з Канадою.

¶ Борбу о осьмигодинний день праці, і то борбу на найширші розміри мають почати з днем 1-го мая с. р. желїзничні машиністи в цілих Злучених Державах. На дни 2-го с. м. зібрало ся на мітинґу в Ню Йорку 5 тисяч машиністів і пороблено остаточні приготовленя до ґенерального страйку, в якім, коли вибухне, возьме участь кількасот тисяч людей.

¶ У нашого полудневого сусїда, се є в Мексику, мимо запевнень уряду Діяза, що народ приняв його реформи з радостю, все таки кипить; що більше, після достовірних вістий повстанє в кождім днем заточує ширші круги. Цїлий стейт Табаско находить ся в руках повстанців, як рівнож і в стейті Чіявас суть вони неограниченими панами. Між народом нуртує одно невідмінне бажаня, іменно, щоб Діяз [illegible] ся всякої власти. Рівнож і провідники повстаня заявили зовсїм рішучо, що без того не може бути і мови про якийсь мир в Мексику. Однак диктатор, якось не показує найменчої охоти до сповненя сего народного постуляту. І так, як справи виглядають днесь, доля Мексика лежить в руках старшого Мадера. Поталанить йому зневолити свого сина до зложеня оружія, усе вийде гаразд. В противнім разі — ніхто днесь не може предвидіти, яку судьбу принесе найблизша будучність Мексикови.

¶ В Джемейцї, на Лонґ Айленд помер 10-го с. м. в 87-ім році житя, Ван Сіклен, який доробив ся салатою і редьківкою кількамілїонового майна. Він перший в околици Ню Йорку почав їх годувати на велику скалю в теплярнях і продаючи перед сезоном, діставав за них знамениту платню.

¶ „Медісон-Сквер-Ґарден", найбільша саля в Ню Йорку, зістала оногдї продана за суму півчварта мілїона долярів. Її в найблизшім часї розвалять, а на сїм місци збудують пять „хмародрапів", кождий від 16 до 20 поверхів височини.

¶ В найкоротшім часї місто Шікаґо буде мати підводні трамваї. В ріці Шікаґо затоплять величезні, стальові туби, маючі по 41 стіп ширини, 24 стіп височини і 2.017 стіп довжини. У сих тубах уладять тор, який буде лучити північну сторону міста з бизнесовим осередком. Роботи коло закладаня туб потревають около пять місяців.

¶ Інтересна фамілія. В містї Оклягома живе фармер по імени Скот і має 13 дїтий і всї хлопці. Жена його родила їх три рази по трое, а два рази по двоє. Найстарші дїти мають по 4 і пів року, а наймолодші по 6 місяців. Родичі молоді ще люди і дїти всї здорові. Коли їх рід буде так дальше множитись, то в короткім часї їх фамілія буде найчисленнійшою на цїлім сьвітї.

¶ Американська поліція а хінські грачі. Хінцї люблять пристрастно гру в льотерію і справляють з тої причини чимало клопоту американській поліції. Одна анґлійська часопись подає під тим зглядом цїкаві образки з того, що діє ся в Сан Франціско, де Хінців є більше, чим в котрім небудь иншім американськім містї. І так по каварнях і по заведенях до праня біля, находять ся в стїнах тайні двері, заслонені звичайно якимсь образом. Крізь ті двері дістають ся грачі до тайної комнати, де можуть грати, кілько схочуть, і є певними, що поліція їх там не зловить. Для більшої певности ведуть того рода двері і на улицю, де стоїть уже поставлений грачами чоловік, що остерігає їх про кожду небезпеку. Тож заким поліція зможе дістати ся до середини, в грачів нема вже ніякого слїду. Для того то поліції дуже тяжко приловити винних. Хиба якийсь обіграний або ошуканий заведе поліцію до гральнї в час; однак се лучає ся дуже рідко, бо такого грача не припустили би другі грачі в будучинї до свого товариства.

¶ В четвер, 30-го марта с. р. цісарським рескриптом розвязано австрійський парлямент у Відни. Безпосередною причиною розвязаня була обструкція чеських послів проти ухваленя буджету міністерства війни. З побільшенєм австрійської армії і будовою нових воєнних кораблів лучив ся надзвичайний видаток в сумі 525 мілїонів корон, що мусїли бути зложені і так вже до краю вичерпаним всякими податками населенєм. Поновні вибори до парляменту відбудуть ся дня 13-го червня с. р. на цїлім обшарі австрійської імперії.

¶ „Węgier, Polak — dwa bratanki..." 17-го марта в угорськім соймі вніс посол Карло Гусар (з народної партії) наглу інтерпеляцію в справі, що великих сум гроший, які зібрано на потерпівших від катастрофи в Екеріто, доси не розділено, хоч коло сотки людий є в такій нуждї, що поміч конечна. Виходить з сеї інтерпеляції, що гроші, зібрані для сих нещасних, опинили ся куди инде — в кишенях тих, що заряджували грішми. Значить, що пословиця „Węgier, Polak — dwa bratanki" не пусті слова. Потверджують се хочби ноторичні розграбування всяких складок, запомогових фондів, які майже нїколи не доходять до рук голодуючих або погорільців чи навіщених яким иньшим нещастєм, але потапають в кишенях иньших за потрученєм квот, які йдуть на нагороду всяким виборчим гієнам і хруням...

¶ Не буде потреба ґеометрів. Генрих Скомпський, інжінер лїсництва в Тарнові, дістав патент на винайдений ним прилад до міреня поля і робленя рівночасно мап. Сей прилад він назвав „Автометер". Є він дуже простої будови. До приладу вкладає ся папір і обводить ся його на колесї докола поля. Від разу дістає ся мапу дотичної площі. Сей винахід зробить переворот в мірництві, бо до відміреня ґрунту не потреба вже буде „кільометра", як. наш мужик говорить.

¶ Військова тресура. Яркою ілюстрацією бездушности військової тресури являсть ся подія, про яку доносять з Будапешту: В старій Будї на піонірській площи стояв в ночи з неділї на понедїлок на вартї піонір Лєметіч. По півночи переходив попри него фельдвебель Петро Рудольф, вертаючи трохи підпитий з жінкою і донькою до дому. Вояк після своєї військової інструкції крикнув до него: Halt! Wer da? Рудольф не відповів на то, а вояк повторив ще два рази той запит. Коли же Рудольф таки не відповів нїчого, вояк змірив ся і стрілив до него, але на щастє куля зробила лиш діру в плащи фельдвебля. Рудольф, котрий тепер отверезїв, дав ся пізнати, відвів жінку і доньку до дому і розлючений вернув назад до вартового. Заалярмував зараз цїлу варту, казав Лєметіча злюзувати, поставив на його місце иншого вартового, а Лєметіча казав привязати до дерева. Відтак наказав вартовому, щоби безуслївно стрілив, коли-б Лєметіч рушав ся. І дійсно по якімсь часї добачив вартовий, що Лєметіч рушає ся, хотячи собі ноги розвязати. Він стрілив і поцілив Лєметіча в саму середину грудий. Боячись фельдвебля, не важив ся він зійти з варти і аж зрана застала патруля Лєметіча вже непритомного. Його відставили до військового шпиталю, де він небавом помер. Рудольфа арештовано і відставлено до ґарнізонового суду.

¶ Чорт і смерть. В Тренчейн-Шельмецу, на Угорщинї одна тамошна жінка дістала з Америки 5.000 корон. Та на почтї не хотїли видати їй гроший, а жадали, щоби вона вилеґітимувала ся. Жінка звернула ся до війта, щоби він її вилеґітимував. Начальник обіцяв їй дати письменне сьвідоцтво, але аж на другий день. В ночи, в порі нечистих духів, явив ся в жінки чорт враз із смертию і сказав їй, що люципер післав його по сі гроші, котрі вона дістала від чоловіка з Америки, бо її чоловік роздобув ті гроші нечистим способом. Коли вона не схоче видати гроший, то її забере чортова сестра, смерть. Налякана жена приобіцяла, а навіть присягла, що гроші віддасть чортови, як лиш відбере з почти. На другий день пішла жінка з сьвідоцтвом від війта на почту. Тут не хотїли таки видати їй гроший, поки не приведе сьвідків, аж як вона заявила, що гроші і так вже чортові та розповіла подію, яка лучила ся їй в ночи, видав їй почтар гроші. Слїдуючої ночі в порі нечистих духів, знов явив ся чорт із смертию і жадав гроший. Жінка просила, щоби лишили їй хоч 500 корон, але смерть не хотїла на се згодити ся й жінка віддала їй всі гроші і чорт із смертію пустили ся туди, відки прийшли. Але в дверях заступили їм дорогу жандарми, котрим про цїлу сю справу доніс почтар. Жандарми зловили чорта і його сестру, смерть, розібрали їх і розпізнали в них самого війта й одного близького його свояка.

¶ Політичний утїкач з Росії, Сава Федоренко, якого канадійський уряд хотїв був видати Росії, виїхав до Каліфорнії для підратованя свого здоровля.

¶ Борба з вужем. В бразилійській державі Парана, на кольонії Фрата, пішов тамошний мешканець Себастіян на польованє. В лїсї недалеко його хати напав на него величезний вуж і обвив ся довкола него, звинувши ся в кілька перстенів. Себастіян не увільнити ся від вужа помимо своєї великої сили. З перестраху почав кричати і на його крик вибігла його жінка (Індіянка), а побачивши свого мужа в так прикрім положеню, не надумуючись, прискочила до борикаючих ся, відтяла вужеви голову і в той спосіб увільнила мужа від неминучої смерти. Себастіян однак лежить хорий, бо вуж так сильно стиснув його, що поломив ребра, а цїле тїло майже чорне від синяків.

¶ В столици Італії, Римі, 10-го с. м., ранком почуто сильний землетрус. В цїлім містї вибухнула паніка. Поки що, не сконстантовано по тій причинї ніякої шкоди. І коли в самім містї обійшло ся страхом, то околичні села і місточка значно потерпіли. Усюди слїдно страшне спустошенє.

¶ Підпольна робота проти портуґальської републики. Портуґальський теперішний уряд отримав повідомленє, що прогнані з краю монархісти приготовляють тепер заговір проти републики. Та щоб робота їх пішла успішнійше, комітет переніс ся до Rio de Janeiro до Бразилії. На чолї монархістів стоїть колишній портуґальський диктатор Франко. Міністер заграничних справ Магадо відніс ся офіціяльно до бразилійської поліції з домаганєм, щоб бразилійський уряд не позволив в своїй державі вести пропаґанди проти портуґальської републики.

¶ Російський уряд проти творів Л. Толстого. Російська адміністрація сконфіскувала 3 послїдні томи творів славного писателя Толстого, які видала його жена. В тих томах були поміщені три листи до царя. За се ґрафиня Толстой стане перед суд за образу царя і за підбурюванє до повстаня проти теперішного несправедливого ладу. Нема нїгде такого гаразду, як у славного Миколушки. Там і за вмерлого треба відповідати перед властями.

¶ Розширенє жіночих прав в Норвеґії. З Норвеґії доносять, що тамошна рада міністрів рішила внести в парляменті предложенє, яке дальше розширяє допущенє женщин до урядових становищ. Після того предложеня женщини мають доступ до всїх державних урядів з виїмком правительственної ради і духовних, військових, дипльоматичних та консулярних становищ. Від 1901 р. норвеґські женщини мають доступ до шкільних урядів.

¶ Побожні злодії. В преображенській церкві у Львові, при Краківській вулиці, молилась одної неділї дуже щиро Євка Косач. Втім почула, що хтось витягає їй з кишені хустку. Побожна Євка вхопила злодійку за руку і відобрала гроші, але втім поспіху хустка розвязалась і гроші висипались на землю. Побожні християни хотїли помочи Євцї в визбираню гроший і як зачали збирати, то з 14 корон зібрали лиш одну корону і кілька сотиків. Євка заприсягла ся, що більше до церкви не піде.

¶ Що край то звичай. Є в азійській Росії країна т. зв. Приморская область, яка лише формально підлягає російським царям, бо в дійсности мешканці сеї країни живуть своїм власним житєм, своїми давними правами. А сї своєрідні права вельми ориґінальні. Газардові забави дозволені там лише в часї від 15. листопада до 15. грудня; хто би поважив ся в недозволенім часї „газардово" забавляти ся, сего чекає кара 20 „крепких" палок по пятах, але так крепких, що караний „забуває" нераз дихати. Щасливійших карають за сей проступок датком в формі двіста кільоґрамів мяса, або таки живої безроги. Карами смерти обдаровують з „легкої руки". Хто приміром „забуде ся" і украде соболеву скіру, зазнає такого щастя, що закопують його живцем в землю, або кидають в ріку. Кождий власник дому є обовязаний держати пса-сторожа. Неприхильних „собачого" роду карають „лозовою кашею" на татарський спосіб. Але побіч сих варварських звичаєвих прав єствують деякі дуже „модерні" права. Подорожуючий чужинець має скрізь право, в кождій хатї три дни задармо мешкати, а за кождий слїдуючий день оплачувати ся лише 40 копійками. Лише [illegible]

Оголошене.

Отсим подаємо до загальної відомости, що **дня 20-го цьвітня 1911 р.** відбуде ся

Величавий Концерт

на дохід Славянського Еміґраційного Товариства, в галї Соколів під ч. 525 E. 72-nd St., New York.

Усїх людий, сприяючих нашому Товариству, запрашаємо до участи в тім Концертї, позаяк цїль нашого Товариства єсть помагати так Русинам як і всїм иншим славянським еміґрантам, прибуваючим до Сполучених Держав. Наше Товариство єсть сполучене з орґанізацією Руський Народний Союз в Америці.

Вступ від особи: крісла первоdo рядні 50 цнт; крісла другорядні 35 цнт; крісла треторядні 25 цнт.

КОМІТЕТ.

Що може приключити ся високим достойникам.

Славний президент Сполучених Держав, Авраам Лінкольн, зайшов був одного разу у Вашінґтонї в якусь сторону міста, де зблукав і длятого відозвав ся до поліцая, котрого побачив на улици: Скажіть менї, де я є? Поліцай гадав, що той чоловік робить собі з ним жарти і відповів: Маєте честь бути в Сполучених Державах північної Америки. — Ви, здаєсь, не знаєте, з ким говорите. — Ні — відповів поліцай. — Я президент Злучених Держав. — Нема дурних! — сказав поліцай. — Ви виглядаєте прецїнь як з'ужита марка почтова. Ідїть собі, звідки прийшли.

Забавна історія приключила ся також давнійшому президентови французького сенату Лє Роаєрови. Він їздив по Італії в супроводї міністра справ внутрішних Лєпера. Коли в Мілянї заїхали до готелю, побіг Лєпер сходами на гору, щоби подивити ся на комнати, для них призначені. Президент сенату лишив ся тимчасом на долинї, щоби уважати на пакунки і при тім сказав дверникови, що тамтой другий пан то французький міністер внутрішних справ. Підчас їх побуту в готели віддано Лєперови як найбільшу почесть, підчас коли на президента сенату нїхто й не дивив ся. Лє Роає був дуже рад з того, бо коли прийшло до заплати, то Лєпер мусїв заплатити по 20 франків за день, підчас коли Лє Роаєрови почислено лиш 5 франків за день; його взяли очевидно за міністерського секретаря.

Надіслане.

Хвальна Редакция „Свободи"!

В числї 14 ім з дня 6-го апріля 1911. Хв. редакция „Свободи" помістила заяву трох парохіян нюйорських (а бувших тростістів церкви сьв. Юрія), що они не зрезиґновали з уряду тростістів.

На се я заявляю публично, що они перестали бути урядниками-тростістами з днем 18 го марця 1911, понеже они на мітинґу тростістів виразно заявили, що не будуть дальше дійствовати яко урядники. Сю заяву приняли оставші тростісти яко резиґнацію і на підставі права стейту ню-йорського зарядили дальше, що було потрібнє.

За слушність мого поступованя, яко предсїдателя парохіяльного, я беру одвічальність на себе.

о. Николай Підгорецкий,
парох.

Неврастезія.

Медичний журнал, посьвячений лїченю нервозних недуг доказує, що близько 75 процент людий в Злучених Державах умирає по причинї недуг нервів.

А однак находимо дуже мале число таких людий, які признають ту недугу за поважну. Лїченє в многих случаях є цїлковито зле, позаяк слабим і напруженим нервам, місто подавати лаґідні средства дає цїлком инші ліки.

Ми-б порадили Вам уживати Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, який є знаменитим ліком на нервозність. По перше, се вино управильнить працю орґанів травленя що сотворюють нову, чисту кров. Та кров відсьвіжить Ваші нерви і додасть їм нових сил. Так довго як Ваше травленє є в порядку то цїлком не будете нервозні або ослаблені. В усїх недомаганях травленя можете полягати на Трінера Американськім Еліксірі Гіркого Вина. По всїх друґсторах.

Jos. Triner, 1333 39 S. Ashland Ave Chicago, Ill.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box S. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія [illegible], Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
А. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор:
Осип Стеткевич, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Управитель друкарні:
Константин Кирчів, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1778 КВИТ $875.00

на вісімсот сімдесять пять долярів, котрі п. Теодор Фрицкий (опікун) отримав як сиріцьку часть по Михайлі Тилявськім, з Головної Каси Русского Народного Союза в Америці.

Бел Вернон, Па. дня 1. цьвітня 1911.
Теодор Фрицкий.

Свідки:
Михайло Євшак,
Давид Дудик.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 26.
Алексій Грубай, предс.
Теодор Фрицкий, секр.

Ч. 1738 КВИТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Лешко Войтко отримав як посмертну запомогу по жені Розалії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ґазлетон, Па. дня 25. марця 1911.
Лешко Войтко.

Свідки:
Миколай Ґалик,
Елек Гордійчук.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 85.
М. Мардиняк, предс.,
А. Романчек, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

СКРЕНТОН, ПА. Братство сьв. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбуде ся 16 цьвітня с. р., о год. 1-ій по Службі Божій. Неявившийся член на свій час, заплатить 1 дол. кари. С. Чолій, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Братство сьв. Володимира, від. 190. подає до загальної відомости що в місяцю цьвітню, маю і червню буде приймати нових членів без вступного до братства, а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґи відбувають ся що друга субота по першім, в гали п. Бельського, 96 Pacific Str. Кого інтересує довідати ся щось більше про братство, просимо прибути дня 15 цьвітня о 8 годині вечер до висше згаданої галі на місячний мітінґ.

М. Данчак, предс.; П. Винар, кас. Г. Тінґа, секр.

ФРЕДРІКТАВН, ПА. Бр. сьв. Йоана Крест. від. 172, подає до відома, що мітінґ відбуде ся допера дня 30-го цьвітня по причині, що того дня, коли порядочно припадає мітінґ, є праздник Воскресенія після римокатол. обряду. Неявивший ся член на мітінґу заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Н. Мацуґа, предс., Т. Скірпан, секр.

БЕРВІК, ПА. Бр. сьв. О. Николая від. 155, подає до відома, що мітінґ відбуде ся дня 16-го с. м. Початок точно пів до третої по пол. в гали під церквою. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари. Позамісцеві члени мусять поприсилати свої залеглости перед мітінґом, бо в противнім разі зістануть виключені з братства і Р. Н. Союза. — С. Т. Бекисєвич секр. Box 583 Berwick, Pa.

ОБОРН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 283, подає до відомости всім своїм членам, що квартальний мітінґ, припадаючий на день 23-го цьвітня, з причини Воскресенія Христового переносить ся на Неділю провідну т. є. на день 30 цьвітня. Длятого взиваєсь всіх членів членкинь явитись на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі зістануть виключені з Товариства і Р. Н. Союза. На тім мітінґу буде приймати ся нових членів до Товариства без вступного. а до Р. Н. С. після статута. Товариші Українці! гуртуйте ся у „Січ" бо се мати ваша. — Яков Миськів кошовий, З. Курочка кас., А. Бурий секр.

БРАВНСВІЛ, ПА. Братство сьв. Петра і Павла повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбуде ся дня 16. н. ст. цьвітня т. є. в Цьвітну неділю, о один тиждень скорше як звичайно, а се з тої причини, щоб не відбувати [illegible] заряд на сам [illegible] не мож

ходити на мітінґи, нехай засилають свої місячні вкладки на адресу секретаря: Ivan Ilykov, Box 105, La Belle, Pa. або теж на адресу підписаного предсідателя: Mich. Kricsfalusi, Gallatin, Pa., Allegheny Co. — Мих. Крисфалуші, предс.

ЖЕРТВИ НА СТРАЙКЕРІВ В ВЕСТМОРЕЛЯНД КАВНТІ. ПА.

В числі 13-ім оголошено	$56.27
Від. 229 Р. Н. Союза в Scranton, Pa. надіслав . . .	10.00
Загальна квота	$66.27

В імени страйкуючих складаю всім пп. жертводателям щире спасибіг.
Д. Капітула, предс. Р. Н. С.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНОЇ ШКОЛИ" в ГАЛИЧИНІ.

Оголошено в числі 14-ім .	$106.25
Д. Петро Міляп, з Форд Сіти, Па.	4.00
о. Евген Бартош з Форд Сіти, Па.	3.00
В часі парастаса жертвували парохіяне гр. катол. громади з Форд Сіти, Па.	5.05
Разом	$118.30

Спростоване.

В оголошенях жертв, поміщених в 14-ім числі через ошибку в рубриках: „Жертви на Рідну Школу в Галич." і „Жертви на читальняний дім в Пенняках" подано хибно імя жертводателя. Іменно поміщено Н. Мелничук, коли властиво повинно бути Евстахій Озаркїв. Просить ся після того дотичну ошибку справити.

ЖЕРТВИ НА ЧИТАЛЬНЯНИЙ ДІМ В СЕЛІ ПЕНЯКАХ.

Оголошено в числі 14-ім	$20.15
о. Н. Підгорецький, парох гр. кат. церкви в Ню Йорку	2.00
Разом	$22.15

Жертви на дім товариства ґімнастичного „Січ" в Поздячи.

По 1.00 доляр. жертвували: І. Дуґельський, С. Гуменюк, А. Серба, П. Бабєк, І. Жорнєк, К. Венц, О. Чайка, І. Пашкович, Ю. Пелех; по 50 цент.: К. Ґнира, М. Чуба, Т. Яцула, П. Яхімець, Д. Дишель, О. Каранько, І. Килька, І. Бінячи, С. Дишель; 40 цент.; О. Кузьма; по 25 центів: І. Яновський, А. Яцула, А. Буньо, С. Улян, С. Піх, М. Якимець, А. Фоца, П. Головід, М. Пікляк, Я. Назар, Г. Олешко, Т. Павлина, С. Малічівський, П. Букса, О. Гриціпєк, П. Ружак, Г. Максимців, К. Наконечний, Д. Павлина, М. Путажня, Г. Марущак і Василь Кметь. — Разом 19 дол. 40 центів.

На вечерку відбувшім ся дня 4-го лютого с. р. зложили добровільними жертвами слідуючі: по 50 цент.: Ів. Осцілавський, С. Стахняк, В. Чіснок, С. Осціславський, А. Булка, Ю. Сидор, Д. Пілип, М. Осціславський; по 25 цент: С. Чіснок, С. Чуба, Д. Чіснок, К. Цимбалко, Є. Петрицька, І. Дуґельський, І. Жорнєк, Н. Н., С. Ганаско, Є. Матейко, М. Станько, М. Маличівський, М. Ґарко, Д. Мадай, П. Федак, Ю. Пелех. — Разом 8 долярів.

Зібрано на балю в Брукліні дня 25-го лютого с. р. 3 дол. 50 цент.

Разом	$30.90
Оголошено в ч. 13-ім .	116.50
Загальна сума .	$147.40

З того розходу було: Пересилка грошей 2 дол. 65 цент. Иньший розхід 4 дол. 75 цент. Позіставшу суму в висоті 700 кор. переслано на руки скарбника, Івана Матейко в Поздячу, почта Медика, як сьвідчить поквітоване ч. 31.367 фірми „Oliner Brothers", виставлене дня 2-го цьвітня на квоту 142 дол. 65 цент.

Ноти надіслані до редакції.

„Рече вода з під явора" пісня на мішаний хор в супроводі фортепяна. Слова Т. Шевченка, т. музика Ярославенка. Ціна повної партитури 2 кор. 40 с., голоси по 20 сот. Видане: Музичної Накладні „Торбан" у Львові, ул. Глубока 25. Дістати можна також по всіх книгарнях. — Від кількох літ щораз збільшають ся видавництво „Торбана" так, що ся композиція є вже 77 числом загальної збірки, побіч композицій на фортепян, до сольового сьпіву, на мужеські хори і т. д. Сама пісня визначна задля легкого та мельодійного укладу і надасть ся для всіляких хорів, а до того появилась саме тепер на часі, коли сьвяткуємо память великого кобзаря, незабутнього Тараса. Для наших хорів вона дуже надасть ся, тому можна надіятись, що в недовзі почуємо її на концертах і т. п.

На податок.

Написав Стефан Хлопів.

У нас бувало ніхто не ходив на зарібки! Кождий, що мав при хаті, тим і обходив ся, але тепер, то так якось з кождим днем гірше, тілько тягарів щоденно прибуває, що хоч-не-хоч а мусиш звідкись чогось конче на видатки роздобути. Во що-ж вдієш? З тих кілька грядок поля не обженеш ся, хоть би ти і як був вчений! А як би так на якого впертого, щоби хотів конче на своїм поставити, то вже знаємо, що з таким буває! Задовжить ся по вуха, — прийдуть вірителі, зліцитують ґрунт і хату, та й конець пановаию. А з родиною то вже коротенька справа... Жінка на мамки, діти порозпихає в службу, а сам до міста. А там він що? Ґаздувати чей не буде, бо нема на чім, та й нічо він більше не вміє! Один ратунок для него — стати „траґаром" — попихачем жидівським. Иншої ради нема, а жити якось конче треба...

Я там вправді маю два морґи, но, то ще яко-тако!... А бачите таки і мені довелось раз заробкувати!... О, бо-ж то і заробок був, заробок! Фі, фі, фі! — та такий собі на пса вроки високовний, що памятати його буду поки житя мого!... А нараяв мені його чоловік таки з того села, навіть трохи якийсь свояк — от той самий, що переходив коло нас. Він десь щось полапав з письма, та туманить людий на всі боки, а нераз то так здорово потрафить надути, що і найпроворнійший жид-шахрай не втяв би того! Його звуть „шляхутою" Станіславом, бо він носить ся так трохи з-панська. Тепер пізнали ся на нім в нашім селі, але по инших селах то стоїть ще добре.

Е, та й я би його вже так скоро не послухав, але тоді!... Хто-ж знав, що така худобина а ще своя так потрафить чоловіка вивести в поле!...

Та недавно то було, таки того літа.

Я йшов раз з поля і переходив попри його хату. Вже її минав, аж тут зза плота хтось мене кличе:

— Федьку!

— Гов! — кажу.

Оглянув ся: — А то ви, пане Станіславе! А чого там?

— Ходіть-но сюди, маю до вас діло!

Я приступив близше него, поздоровив ся: — Ну, яке там?

— Та от, знаєте, трафляє ся добрий заробок, може би ви поїхали?

— Ну, кажіть, який! Та як що здалого а близько, то чому би ні!

— Близько — каже, та так миленько стулив тото губеня, як до хліба з маслом, — дуже близенько, от таки тут за Хировом! Потягом так мигне, як з бича луснув!... Там потреба каміня до одної будівлї. Робота легка, до будівлї недалечко, возить ся тачками; від кождого каменя по шістці; а на день як звивати ся, то можна і двайцять разів сбернути. Я нароком прикликав вас до себе, щоби ніхто не чув! А і ви так дуже не розтрублюйте, бо як довідають ся, то готові всі там звалити ся, а я не хотів би того!... От вам як своякови, то вже я... но! та прецінь мене знаєте! А там буде роботи бодай на місяць. І що-ж ви на те?

Я поміркував хвильку і гадаю собі: „Гм... Двайцять разів денно, то незгірше! Може би і поїхати"?

— Ну, говоріть скорше! — налягав він на мене, — бо ще нині мусимо поїхати!

— Та! — кажу я, — воно варта дещо заробити, але знаєте... перепрашаю вас... чи то іно правда?

— Аж то невірний з вас Тома! — сказав таким сердечним голосом, що аж мені жаль було чоловіка, щом його так образив. — Та чей і я якийсь чоловік і розумію, що зле, а що добре! Нхай йому в руки гроші, а він тебе ще циганом зве. Шкода вас, Федьку, шкода!

— Цитьте, цитьте! Я іно так... Хиба-ж я вас... Боже!.. Я вам зараз дам знати, перше мушу порадитись з жінкою.

— Ну, йдіть же, йдіть, порадьте а зараз приходіть, поїдемо разом! Но не говоріть нікому, памятайте!

— Ну-ну! та вже-ж я не дитина! — і з тим відійшов я від него.

Я не йшов помалу як звичайно, а біг труськом, а такий вам радий, як ще ніколи. „Ей! — гадаю собі, то-ж то буде йти слинка людям, як я поверну і розкажу їм, кілько заробив!" Іном доняв хати, зараз прикликав жінку:

— Знаєш що, Євко, приношу тобі новину!

— Ну, яку-ж там?

— Та так і так, — кажу — така і така річ, трафляє ся добрий заробок! Станіслав раїть, десь тут недалечко возити каміня — від кождого по шістці; а як звинний робітник, то і двайцять вивезти можна! Не знаю — чи їхати, чи ні! Як радиш?

— Ваарта! — відзиває ся жінка. — Та ти хоть на цілий рік запряжи ся, а вози! Та-ж такого зарібку, як сьвіт сьвітом, не так легко подибати! Буде і податок чим заплатити і купити дещо до хати!

— Правда! — скричав я, аж до гори підскочив, — а я у вічейки забув о податку! Як я йшов в поле, то війт казав, що за дві неділї треба вже нести, а як хто спізнить, то нічо не дарують, кажуть фантувати, що під руку попаде і за безцін продадуть. А де-ж би я в хаті вистарав ся о гроші!

— А видиш! — каже жінка, — який то пан Станіслав добрий! Не забув на тебе, а так в сам раз дає тобі таке велике щастє. Ну, а коли-ж казав прийти?

— Та зараз казав, бо ще нині поїдемо.

— Ну, йди-ж, йди, аби хто другий не забіг!

Я зараз зібрав ся, зарядив ще, що мають робити при господарстві, попращав ся, та вже за поріг, а жінка завертає мене, чи не взяв би я собі хліба.

— Ет, що там, кажу, буду двигати ся з тлумочками! Як вже зароблю, то куплю сьвіжого хліба.

Жінка так само гадала, і я знов труськом побіг до Станіслава.

Від него пішли ми вже просто до Перемишля, а за яких півтора години були на зелїзници, де нас дожидало ще кілька таких самих, як і я, звербованих робітників.

Вже пізною ночею приїхали ми до Хирова. Звідтам ще порядний був кусень дороги до тої будівлї. Я там тоді нічо добре не розібрав, бо було темно. Знаю лише, що запровадили нас до якоїсь шопи і там казали переночувати, а досьвіта вже бути на ногах.

Не розглядаючись довго, де я, кинув ся я на якусь купку трісок, та й вже туй-туй мав заснути, аж тут коло мене щось сапнуло. Мацяю — мягке. Певно робітник?

— Чусте, чоловіче, ви звідки?

— Та звідти і звідти, таки сусіда! — повідає він.

— Ви також на заробок?

— А-я! Та звербували нас тут богато, але всіх чомусь аж в ночи поспроваджували!

— Нав чому? — питаю ся.

— А хто його там знає! — відповів вже зовсім сонний.

Я і сам втомлений не допитував його більше, підсунув кулак під голову і заснув як камінь.

Пробудив мене зі сну переразливий крик Станіслава.

— Вставай-ай!

Всі заворушились, як пчоли в улию; стали збирати ся, а за хвильку стояли вже перед шопою.

— От тоті каміня будете возити, там до будівлї! — каже такий самий обдертюх, як той наш Станіслав.

— Де? де? — спитав ня переді стоячий робітник.

— А он там на той горбочок. Не бачите?

— То се в тебе горбочок? А сконав би ти, злодюго!

Всі ми відразу зрозуміли, що нас ошукали препогано. Перед нами лежала копиця величезних камінюків, що треба двох добрих хлопів, аби всадити одного на тачки, а і то зі страхом, щоби тачки не погаратали ся; а будівля геть аж на горі і то добрих трох стай до неї.

— Но, заробиш, Федуню, по-орядний крейцар, нема що казати!

— Гей, люди! — крикнув якийсь здоровезний ґазда, — що ви тут будете стояти! Ходіть геть звідти! Най собі сам возить по шістці коли такий мудрагель! Що він нас буде обцигановав! А що то ми в него, фатлюха, чи що? Та волиш один з другим горілиць під деревом вилежати, ніж тут за дві шістки своє здоровлє тратити!

— Та правду каже! — загуділи усі гуртом.

Підприємець, видячи з далека, що на щось злого заносить ся, приступив до людий і спитав облесно:

— А що ви, люденькове? Що то такого стало ся? Чому не йдете до роботи?

— А хіба-ж я віл! — відповів той самий хлоп, — щоб я так тяжко гарував? А ще за що? За ті песі гроші? Та то сьміх, не заробок! Та-ж я більше не вивезу на день як два камені, а і то з трудом. І за ті нужденні дві шістчині ви хочете робітника? Тепер, на великім дни? Фе! встид, ганьба! Та хто таке вигадав!

— Ну, голя, тихо, чого так розтиркотав ся? — зацитькував вже гнівний підприємець, а кожде слово аж цідив крізь зуби, — та ми якось погодимо ся, тілько помалу, потиху, по людськи!... Якось то буде!... От дам вам по пятнайцять крайцарів від каменя, та й згода! Ну, не добре кажу?

— О, ні! нема дурних! — закричали всі, — того ніколи не буде! Ми вам самі дамо по двайцять, возіть ви! Попробуйте і ви трохи, а певно, що будете потому инакше говорити!

— Ну, а якже буде? — гукнув запінений підприємець.

— Ані по три шістки не буде! Дасьте по шість шісток, то лишимось, а ні, то йдемо!

— То йдіть на чотири вітри! — закукурічив ся підприємець! — О, робітники!... Не видали їх!... Добре би я вийшов, якби вам давав по шість шісток!

— Не хочете, ваша воля! — сказав якийсь робітник. — Запряжіть ся самі до тачок та возіть! Закоштуйте і ви трохи того щастя! А на другий раз людий не дуріть, не кепкуйте з них, бо як вони знов з вас покепкують, то буде біда! Ану, хлопи, чого стоїте? Ходіть!

— Ходім! — відгукнулись другі і ціла ватага людий відійшла від каміня, одні посьміхуючись, а другі проклинаючи заіндиченого підприємця.

— Ну, а що-ж зі мною? — міркую собі. Ані взад ані вперед. Та добре їм бунтувати ся, як вони з близьких сіл, а хоть і з дальших, то мають бодай хліб на дорогу! А я, ані хліба, ані крайцара при души, голий як сьвятий турецький. Що тут чинити мені нещасливому? Вертатись нема о чім! Возити каменюки, аж ляк збирає!... Крути-верти, треба загинути, ще десь на чужині! Хотів я бодай того злодюгу, Станіслава, побачити, можеби той заратував, та де-що пожичив!... Ага; зник десь як камфора, ані сліду по нім... Га, нема иншої ради, як вивезти бодай одну каменюку; буде хоть на хліб, тай з тим вертати домів... Вже що буде, то буде! Сумом та плачом не поправиш долї!...

Взяв я тоті тачки, таке тяжке як який трам; під'їхав під тоті каміня, тай пробую звалити. Ага!... Ані йому снить ся рушитись... Пробую підважити, ані суди Боже... Патик хрупнув, а камінь троха не поломив мені ніг... Мало-м тоді не розплакав ся... Сьвіте ти мій гіркий, щож тут тепер буде? І станув над тим камінєм і думаю і проклинаю і сам вже не знаю, що зробити з собою... Десь в таких випадках геть чоловік стратить розум!

Стою так, стою, аж на щастє надійшов якийсь господар, я попросив його, а той поміг звалити трама до тачок. Підняв я тачки, а шнури як не вріжуть ся в рамена, том такий сердечний почув біль, щом гадав, що буду землю гризти! Понакладав я листя та шматя під шнури і тоді якось вже лекше було, але що кілька кроків мусів спочивати, аж ледви упорав ся з тяжкою бідою коло полудня.

Але як я там тоту каменюку звалив, то-м так зрадів, як мала дитина. Зараз пішов до того велебного пана підприємця, той дав мені шістку, купив за те хліба, розпитав в людий дорогу тай гайда до хати!

Но, та йшло ся ще яко-тако, доки був хліб, тай переночували ще добрі люди, але другого дня то-м гадав, що вже зі мною буде „капут"! Тут сонце пече, аж піт цюрком ллє ся, тут нема хліба, а як ще подумав, що то там в хаті буде, що жінка скаже, то такий мене обгорнув жаль, що-м туй-туй не звернув ся. Но, жінка, то на те вона жінка, то в хаті, всьо піде потиху! Але люди?... Таж вони як мене возьмуть на язики, то не буде мож з хати ані носа на сьвіт показати!... Ну, а де-ж на податок возьму, та-ж я іно тут ішов по те? Ох! не можете собі представити того, в яких я був тарапатах! Але що-ж? Треба перетерпіти! Досьвід всього навчить...

Вже геть було з полудня, а я ще йшов і то натщо, а в жолудку так там мулило, так гризло та стискало, що мало не промовило їсти.

Йшов я ще трохи, йшов, а дальше не зміг. Вже що буде, то буде, тут ніхто мене не знає, треба піти в село за жебраним хлїбом...

Ну, не треба вам казати, як там мене приймали! Звичайно як волоцюгу! Одні ганьбили та насварили, а були і такі, що і ломаку підіймали на мене, але якось я там узбирав трохи хлїбонька і з тяжкою бідою доплів ся третого дня до хати.

Жінка як мене побачила, то аж в долоні сплеснула. Відразу небога зрозуміла, що стало ся.

— А ти що, Федьку? Вже з роботи? Ти де був, такий знищений та обдертий?... Ох, падоньку-ж ти мій нещасливий! Остатну коровоньку возьмуть за податок!...

— Тихо, Євко! — кажу я до неї, — вже другий раз не дам ся на гачок зловити! Пропало!... Що було, то було!... — та й розказав їй цілу історію.

Що там вже дальше з того було, то най між нами лишить ся.

Але з людьми? Ще я не вспів прийти, а вже ціле село о сім знало. Майже цілі два тижні, а і тепер ще, але вже зрідка, все мені цюкали тим заробком. Перейде хто коло мене, то все поздоровить:

— А що, Федьку, богато в чужині заробив? Або: — Заплатив податок? га?

А мені, знаєте, заліцитували корову за податок, таки так, як жінка була сказала.

Я там вже не відзивав ся до нікого, бо що-ж? Бити ся чейже не буду, але собі добре тото всьо кмітував. Пождіть-но ви, мудрагелики, колись і на вас таке зайде, а тоді і я дам волю моїм посьмішкам!...

І що гадаєте, що не посьміяв ся з них? Посьміяв ся, ще і як! А знаєте коли? Та от тепер недавно, як повернули з зарібків з Румунії, то так, вважаєте, пореготав ся з них здорово, аж за боки брав ся!

Квіти - дівчата.

Мов цьвіти, дівчата цвитуть,
Не довго їх сяє краса, —
Їх вітри холодні подмуть,
Погасне їх блиск, мов роса.
Не довго очиці горять,
А швидко тьмарять ся од сліз,
Не довго їх сьпіви бренять,
Не довго витають їх скрізь.
Од зради затужать вони,
І руки опустять в журбі,
Їм вдруге не буде весни, —
Зівянуть квітки голубі.
Затоптані в бруді на вік,
Осьміяні в кращім чутті,
Не найдуть на горенько лік,
І будуть німими в житті.
Згадають минуле не раз,
Та гірше ще зробить ся їм, —
Не вернуть загублений час,
Зівянуть в стражданні гіркім.

Олекса Коваленко.

Веселий кутик.

Хоби тепер так.

Розказують, що жадне подружє так добре не жило, як Адам і Ева.

Кажуть, що наш праотець люльки не курив, коршму оминав на пів милї, в скваєра ані в суді за цілий свій довжезний вік не був ні разу; з сусідами жив в згоді, за жінками та дівчатами не заглядав, в карти не любив грати, до уряду не пхав ся, не любив на оказіях зачинати сварки, словом — був громадянином дуже чесним; таких тепер не богато.

Тай Ева, кажуть, була жінка, яких мало. Про свого чоловіка завсігди говорила, що кращих від него нема в цілім місті. Судити других не любила, з сусідами не сварилась, про убраня, капелюхи мало дбала, — вона казала, що не людина для одежі, але одежа для людини; Адамови не докоряла, що мовляв тамтой чоловік ліпше дбає про жінку, як ти про мене.

Обоє загалом по пікніках та балях не дуже волочили ся, дітий дружили без горівки, жебраків спомагали...

І скажіть: чомуб нам не брати з них приміру?

Добра наука.

Оден грецький учений, прийшовши над берег ріки, хотів перебратись на другу сторону, а не маючи гроший, приобіцяв перевізникови уділити дуже розумну науку, єсли його перевезе через ріку. Перевізник згодив ся. На другій стороні учений каже до перевізника:

— Памятай, щобись нікого не перевозив даром так як мене, бо не будеш міг вижити.

Не годен чекати.

Юрко Сметана, вибираючи ся зі своєю родиною до Америки, хотів взяти з собою свойого наймитка, Пилипа.

— А я не поїду тай вже! — каже Пилип.

— Та чому? — питає ґазда Юрко.

— Вчера Абрамко, як купував щітину, то казав, що коли у нас полудне, то в Америці доперва 6 година рано.

— Ну, то що?

— А я, що, а хтож годен до полуденку так довго чекати?

Каже абсолютно.

Заскаржив сусід сусіда за таке:

— Він пожичив в мене горнець, збив і не віддав.

Отже судія питає оскарженого:

— Ти пожичав в него горшка?

— Ні, відповідає той.

— Ти збив його горнець?

— Ні, горнець вже був збитий.

— Тиж йому не віддав горшка?

— Ні, прошу ясного суду. Найперше, що я горшка не пожичав, друге, що горнець вже був збитий, а трете, що я йому горнець віддав. Се я кажу вам абсолютно.

О леті птахів і комах.

Заздрісно глядить чоловік на ті щасливі, по його думці єства, що обдаровані з природи крилами, можуть вилітати в повітряні простори. Але не тільки чоловік, ціла природа, властиво цілий сьвіт живих сотворінь завше бажав і стремів заволодіти піднебесним простором. Розглядаючи ся в цілім ряді живих сотворінь, від часу до часу мож завважити у них зусиля і проби лету, проби не завше увінчані бажаним успіхом.

Перші такі, нездарні впрочім, зусиля можемо бачити у політухи — зьвірятка, похожого на нашу вивірку, що має по обох боках тіла шкірну болону, простерту між передною і задною парою ніг. Сей прилад не дозваляє однак політусі літати у властивім значіню слова; він помічний їй при скаканю, бо напружуючись в часі руху, зменшує він скорість, з якою те зьвірятко скаче на землю нераз з дуже значної висоти. Політуха може проте робити величезні скоки без найменшої небезпеки. Подібні болони подибуємо у літаючих риб і смоків, се є зьвірят споріднених з ящіркою.

Цілком розвинену спосібність до лету подибуємо з жиючих тепер сотворінь у лиликів, комах і птахів, а перед віками, коли ще не усі ті зьвірята жили, повітряні простори були заселені величезними і дивоглядними крилатими ящірками.

Яким чином ті зьвірята здобули собі здібність лету? Коли природа була ще мало розсліджена чоловіком, признавав він всї явища непонятні для себе, отже і здібність лету, якимсь надприродним силам. Опісля почав шукати таких законів природи, що дозволяють тяжкому тілови піднести ся в гору.

Один із способів підносити ся в гору опирає ся на такім законі: тіло, заглублене в теч або ґаз, тратить часть свого тягару — стілько властиво, скілько важить теч або ґаз ним витиснений. Коли проте тягар тіла заглубленого є менший від тягару витисненої течи або ґазу, то тіло буде підносити ся в гору. Сим законом не можна однак пояснювати лету птахів, комах або лиликів, бо нікотре з тих зьвірят не є так легке, щоби на основі сего закона могло підносити ся в гору.

Подумаймо собі тепер яке будь зьвіря, що перелітало би якийсь простір за помочию цілого ряду скоків, звичайно скоро по собі слідуючих, так, що ледви ногами доторкнувши землї, відбивало би ся знова і назад підлітало би в повітре. Коли дальше уявимо собі те зьвіря або чоловіка, як відбивати ся буде від землї не ногами, але високими ходільницями, то побачимо, що він переносить ся з місця на місце завішений високо в просторі. Тепер повстає питане, чи до того, щоб раз пораз відбивати ся задля хвилевого лету в гору потреба доконче землї? Чи не далоб ся заступити її иншим тілом, пр. повітрем?

Що повітре може бути достаточною точкою опору, можемо пересьвідчити ся о сім легко за помочию охоронного парасоля, якого уживають аеронавти, що підлітають бальоном високо в повітре, а відтак причеплені до такого парасоля. спадають повільно в долину; і, чим більший той парасоль, тим більший є опір повітря, тим повільнійше вони спадають. Беручи те усе на увагу, легко уявити собі будову приладу до літаня у зьвірят; буде він мати можливо велику поверхню і здібність свобідно порушати ся. І справдї, коли приглянемо ся крилам комах, лиликів, птахів і вимерлих уже ящурів, то завважимо у них власне ті ціхи. У всіх літаючих хребтовців передна пара ніг замінена на крила, збільшенє поверхні тих кінчин відбуло ся у ріжних хребтовців ріжно. У ящурів і лиликів поміж пальцями передних ніг і боком тіла виросла шкірна болонка, у птахів поверхня крил утворена з особливших витворів шкірних, званих перами. Цілком инакше є у комах; їх крила, то якісь вирости шкірні, але походженє їх доси не звісне.

Драстична пригадка.

Жінки завсїгди якось найдуть спосіб присилувати чоловіка вчинити їх волю. Часописи на доказ того подають про таку подію. Відходячому до офісу чоловікови дала жінка лист з просьбою, відчинити і перечитати його не скорше, аж в своїм офісї. І чоловік вволив волю жінки. Прийшовши до офісу, розпечатав лист і почав читати:

„Єсьм в прикрім положеню, однак мушу повідомити Тебе про річ, яка, можливо, діткне Тебе до живого. А однак не можу інакше поступити. Як раз тепер мусиш дізнати ся цілу правду. Від давна я прочувала що колись таки мусить до того прийти. Днесь годі менї довше мовчати. Половина відвічальности спадає однак на Тебе самого і Ти поступив-би дуже несправдливо, колибись робив менї якісь вимівки“. Читаючи се чоловік зблід, а піт краплями покотив ся з його чола. Прочуваючи щось страшного, мигом докінчив читати слідуючі стрічки: „Нераз і не два просила я Тебе, обсталювати вуглє до паленя. Можливо, що аж тепер вже не забудеш про се.“ І дійсно. ще перед полуднем жінка дістала вуглє.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“.

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які ідуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної умови, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім оно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно можуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

Книжки

які можна дістати в друкарнї „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з обр.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	50
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Наверений грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	2.00
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Розмова Поляка з Русином	10
Псалтир	1.00
Релїгійні віруваня	20
Русько англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30
Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в зв. опр.)	75

Пишіть на адресу:

Swoboda,

83 Grand St., Jersey City, N.J.